

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра прикладної лінгвістики

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

Ніна ФІЛІППОВА

«17» грудня 2025 р.

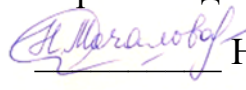
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти на тему:

Створення електронного посібника для самостійної роботи студентів:
«Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ: проблеми
та перспективи реалізації»

Виконав: магістрант групи 6521м
Спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.10 «Прикладна
лінгвістика»

 Валерія КАЛЬВІН

Керівник: доцент НУК, ст. викл.

 Наталія МОЧАЛОВА

Консультант: канд. філол. наук,
доцент, проф. НУК

 Ніна ФІЛІППОВА

Миколаїв - 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

Філологічний факультет

Кафедра прикладної лінгвістики

Спеціальність 035 «Філологія»

Спеціалізація 035.10 «Прикладна лінгвістика»

Галузі знань 03 Гуманітарні науки

Освітня програма ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Філіппова Н.М.

(підпис)

« 17 » грудня 2025 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Студентці Кальвін Валерії Сергіївні

Тема роботи: Створення електронного посібника для самостійної роботи студентів «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в середній школі в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації».

Керівник роботи: доцент НУК, старший викладач Мочалова Н.С.

Затверджені наказом ректора № 1047-УЧ від «22» 09 2025 року

- Термін подання роботи:** «10» грудня 2025 року.
- Вихідні дані по роботі:** Випускова бакалаврська кваліфікаційна робота на тему: Створення електронного посібника для самостійної роботи студентів: Інноваційні підходи до викладання англійської мови в середній школі в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації/ Кальвін В.С., наук.керів.:Н.С. Мочалова/ НУК. - Миколаїв
- Перелік питань, що підлягають розробці** теоретико-методичні основи викладання англійської мови в умовах НУШ, інноваційні підходи до викладання англійської мови в середній школі в класах НУШ, проблеми та перспективи їх вирішення у викладанні англійської мови у середніх класах НУШ, електронний

навчальний посібник уроків для викладання англійської мови у середніх класах НУШ.

4. **Перелік презентаційних матеріалів:** презентаційний файл з результатами дипломної роботи (складається з 15 слайдів; електронний посібник «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в середній школі в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації»

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Ст. викл. Мочалова Н.С.	01.11.2024	15.05.2025
2	Ст. викл. Мочалова Н.С.	03. 03. 2025	15.09.2025
3	Ст. викл. Мочалова Н.С.	15.09.2025	15.10.2025
4	Ст. викл. Мочалова Н.С.	15.09.2025	15.11.2025

6. Дата видачі завдання « 03” 02_2025_року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір і теми випускної кваліфікаційної роботи, укладання бібліографії за обраною темою; опрацювання наукової і навчальної літератури за обраною темою	До 01.12.2024	Виконано
2.	Укладання плану-проспекту роботи.	До 02.02.2025	Виконано
3.	Збирання, аналіз, систематизація фактичного матеріалу до досліджуваної теми	До 03.03.2025	Виконано
4.	Написання тексту «Вступу»	До 15.04.2025	Виконано

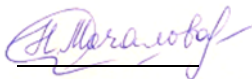
5.	Написання тексту 1 розділу	До 15.05.2025	Виконано
6.	Написання тексту 2 розділу	До 1.09.2025	Виконано
7.	Написання тексту 3 розділу і загальних «Висновків»	До 15.10.2025	Виконано
8.	Подання чернетки повного тексту роботи керівникові. Доопрацювання тексту роботу згідно із зауваженнями керівника	До 1.11.2025	Виконано
9.	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	До 9.11.2025	Виконано
10.	Доопрацювання повного тексту, подання оформленої за чинними вимогами випускної кваліфікаційної роботи на кафедру прикладної лінгвістики	До 10.12.2025	Виконано
11.	Отримання відгуку керівника	До 10.12.2025	Виконано
12.	Отримання рецензії	До 10.12.2025	Виконано
13.	Подання повного пакету документів, що супроводжують дипломну роботу	До 15.12.2025	Виконано
14.	Отримання допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.12.2025	Виконано

Студент

Валерія КАЛЬВІН

Керівник роботи

Наталія МОЧАЛОВА

Анотація

Кальвін В. С. Створення електронного посібника для самостійної роботи студентів: «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації».

У кваліфікаційній роботі висвітлено сучасні інноваційні підходи до викладання англійської мови в 5–9 класах Нової української школи відповідно до положень концепції НУШ і Державного стандарту базової середньої освіти. Проаналізовано актуальні проблеми організації навчального процесу, зокрема труднощі впровадження компетентнісного та комунікативного підходів, використання цифрових освітніх ресурсів, формування мотивації учнів і забезпечення диференційованого навчання. У роботі запропоновано шляхи вирішення окреслених проблем шляхом застосування інтерактивних методів навчання, сучасних педагогічних технологій, онлайн-платформ, автентичних матеріалів та формувального оцінювання, що сприяє підвищенню ефективності навчання англійської мови в умовах НУШ.

Результатом роботи є створення електронного посібника для самостійної роботи студентів «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації».

Ключові слова: нова українська школа, компетентнісний підхід, мотивація учнів, інновації.

Abstract

Kalvin V. S. Development of an electronic guide for students' independent work: «Innovative Approaches to Teaching English in the New Ukrainian School: Problems and Prospects of Implementation.

The qualification paper highlights modern innovative approaches to teaching English in grades 5–9 of the New Ukrainian School in accordance with the principles of the NUS concept and the State Standard of Basic Secondary Education. The paper analyzes current challenges in organizing the educational process, including the implementation of competency-based and communicative approaches, the use of

digital educational resources, student motivation, and differentiated instruction. The study proposes effective ways to address these challenges through the use of interactive teaching methods, modern pedagogical technologies, online platforms, authentic materials, and formative assessment, contributing to improved effectiveness of English language teaching in the context of the New Ukrainian School.

The result of the study is the development of an electronic guide for students' independent work entitled «Innovative Approaches to Teaching English in the New Ukrainian School: Problems and Prospects of Implementation».

Keywords: new Ukrainian school, competency-based approach, student motivation, innovations.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ НУШ	10
1.1. Мета та головні компоненти концепції Нової української школи.	10
1.2. Сучасні парадигми викладання іноземної мови.	14
1.3. Поняття «інновація» в освітньому процесі: класифікація та підходи.	18
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ В КЛАСАХ НУШ.....	23
2.1. Вимоги до викладання англійської мови в класах НУШ.	23
2.2. Сучасні методики викладання англійської мови у класах НУШ.	27
2.3. Інтеграція ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій).....	30
2.4. Формування навичок ХХІ століття через інноваційні методики.	35
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІХ КЛАСАХ НУШ	40
3.1. Недостатній рівень мовленнєвої практики та можливості його підвищення	40
3.2. Відсутність мотивації у школярів та шляхи її формування	44
3.3. Обмеженість матеріально-технічної бази та шляхи використання доступних ресурсів	48
3.4. Підвищення кваліфікації вчителів як умова якісного викладання англійської мови	52
РОЗДІЛ 4. ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК УРОКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІХ КЛАСАХ НУШ	56
4.1. Передумови створення та обґрунтування користі електронного навчального посібника.	56
4.2. Ресурси, використані у створенні електронного навчального посібника.....	61
4.2.1. Canva.....	63
4.2.2. GoogleSites.....	63
4.2.3. British Council Teaching English.	64
4.2.4. Listen in English.....	65
4.2.5. Test-english.	65
4.2.6. LiveWorksheets.....	66
4.2.7. Baamboozle.	67
4.2.6. Wordwall.	67
4.3. Аналіз результативності авторських моделей уроків.	68
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що розвиток технологій та їх впровадження в наше життя створили перешкоди у використанні традиційних методів навчання. Саме це наштовхнуло на впровадження програми «Нової української школи», в центрі якої особистість дитини. Навчання зараз вимагає гуманізації, індивідуального підходу, визначення та покращення здібностей кожного.

У концепції НУШ визнається рівнозначність компетентностей всіх предметів на всіх етапах навчання. Одним з акцентів є вивчення іноземної мови. Оскільки, англійська мова є міжнародним інструментом спілкування, який відіграє ключову роль у презентуванні української молоді у глобальному освітньому та професійному просторі.

Мета роботи – розробити електронний посібник на тему: «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в середній школі в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації».

Зазначена мета передбачає вирішення таких **завдань роботи**:

- дослідити теоретичні основи Нової української школи та її вимоги до викладання іноземної мови;
- охарактеризувати сучасні освітні парадигми та інноваційні методики, що використовуються у викладанні англійської мови;
- проаналізувати сучасний стан і практичні проблеми в впровадженні інноваційних підходів у середній школі;
- розробити рекомендації для педагогів щодо ефективного впровадження інновацій;
- створити авторську модель уроку з використанням інноваційних методик, що відповідає вимогам НУШ.

Предмет дослідження - це інноваційні підходи, методики і технології, що застосовуються під час викладання англійської мови в середній школі у класах Нової української школи.

Об'єкт дослідження - це освітній процес викладання англійської мови у класах середньої школи, які працюють у рамках Нової української школи.

Основними методами дослідження є аналіз науково-методичної літератури, педагогічних стандартів і нормативних документів; вивчення та узагальнення досвіду впровадження інноваційних методик у практиці в середній школі; впровадження авторської моделі уроку та аналіз її ефективності; порівняльний аналіз отриманих результатів.

Теоретичне значення. Розкриття сутності поняття інноваційних підходів та розширення знань для кращого викладання англійської мови в умовах освітньої реформи, систематизація сучасних методик на основі компетентнісного та інтегрованого підходів.

Практичне значення полягає у використанні авторської моделі вчителями англійської мови для вдосконалення професійної діяльності, розробки інтерактивних уроків і дидактичних матеріалів.

Структура роботи. Магістерська (кваліфікаційна) робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновку, списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок - 83.

Апробація роботи. Основні результати дослідження представлені на Всеукраїнській науково-методичній конференції молодих науковців «Прикладна лінгвістика – 2025: проблеми та рішення» та публікації тез доповіді: Кальвін В. С. Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації // Прикладна лінгвістика – 2025: проблеми та рішення: XXI Всеукраїнської науково-методичної конференції студентів і молодих науковців: НУК, 2025 – с. 51-53.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ НУШ

1.1. Мета та головні компоненти концепції Нової української школи.

Із-поміж нагальних потреб, що характеризують усі сфери розвитку сучасного суспільства, важливе місце посідають вимоги щодо об'єктивних змін в освітній галузі. Сьогодні педагоги змушені розв'язувати проблеми з організацією якісного навчання в складних умовах, коли учням доводиться брати на себе відповідальність за отримання власних знань.

Виклики в сучасній організації навчального процесу зумовили розроблення концепції «Нова українська школа» — документа, який проголошує запровадження та збереження цінностей дитинства, гуманізації навчання. Головним аспектом є дитиноцентризм, який ставить учня в центрі навчального процесу. Використання особистісного підходу для розвитку здібностей у галузі певного шкільного предмету. Завдання вчителя - це створення умов для ефективного засвоєння, в подальшому поглиблення та застосування на практиці отриманих знань. Сукупність компонентів програми забезпечує психологічний комфорт і сприяє вияву творчості дітей.

Мета Нової української школи (НУШ) — сформувати всебічно розвинену, інновативну, відповідальну особистість, здатну до критичного мислення, самореалізації та навчання впродовж життя, що сповідує цінності демократії, поваги до прав людини, свободи та патріотизму [12].

Рівень якості надання освіти підпорядковуються різним факторам, які в залежності від тривалості та сили впливу змінюють продуктивність здобуття освіти. Навчання учнів починається з обізнаності вчителя. Програма НУШ залучає фахівців до постійного підвищення рівня кваліфікації та застосування різних методик подання матеріалу. Використання у школі формувального оцінювання, яке орієнтується на зворотній зв'язок між учасниками навчального процесу, а не оцінку учня.

Центральною складовою у новій школі є дитина, яку поважають і думку якої враховують в формуванні знань. З'являється поняття «дитиноцентризм», яке

спирається на індивідуальні здібності, емоції та потреби кожного конкретного учня. Саме це дає початок інклюзії, яка надає можливість дітям з певними вадами бути також учасниками навчального процесу. Таким чином, створюється стабільно безпечне середовище, що в майбутньому проектується на інші сфери життя.

«Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності». (Закон України «Про освіту») [2].

Чинники, які дали поштовх до створення концепції «Нова українська школа», яка забезпечує якість загальної середньої освіти, можна розділити на три категорії. Перші спрямовані на покращення засвоєння знань – це технологічність методик навчання, впровадження методик особистісно і компетентісно зорієнтованого навчання, виховання і розвитку молодших учнів. Другі для підвищення рівня життя і освіти дитини – це різнобічне використання досягнень і осучаснення та оздоровлення освітнього середовища.

А треті стосуються забезпечення перших – це моніторинговий супровід освітнього процесу й адекватна підготовка педагогічних кадрів.

Ключові моменти формули нової школи:

1. Новий зміст освіти, оснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.
2. Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.
3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
4. Децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію.
5. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.
6. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі.

7. Нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.

8. Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

9. Сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише у приміщенні навчального закладу [41].

Концепція Нової української школи, що стартувала у 2016–2018 роках, має на меті створити таку школу, яка «звільнить дитину від страху помилки, нецікавих уроків і надмірних навантажень». Головна мета реформи — «це створення школи, у якій учні не тільки здобувають знання, але й навчаються застосовувати їх у житті, розвиваючи ключові компетентності та навички XXI століття» [28].

Основними компонентами та принципами концепції НУШ, які трансформували методичні засади викладання іноземних мов, є:

- Компетентнісний підхід: Акцент зміщено з простого накопичення знань на формування ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації.
- Особистісно-орієнтоване навчання: «Навчання повинно бути особистісно-орієнтованим, враховувати індивідуальні особливості, інтереси, потреби і можливості кожного учня».
- Педагогіка партнерства: Створення «атмосфери довіри і взаєморозуміння між учнями, вчителями та батьками».
- Виховання на цінностях: «Формування ціннісних орієнтацій та національної ідентичності».

Концепція Нової української школи (НУШ), ініційована у відповідь на потреби суспільства та глобальні виклики, має на меті створити навчальний заклад, який «звільнить дитину від страху помилки, нецікавих уроків і надмірних навантажень», як зазначають методисти. Згідно з виданням А. М. Жовківського та В. І. Кушнерика, головна мета реформи — це побудова школи, «у якій учні не тільки здобувають знання, але й навчаються застосовувати їх у житті,

розвиваючи ключові компетентності та навички XXI століття". Це кардинальний відхід від традиційної моделі, що фокусувалася лише на трансляції інформації [28].

Ключові компоненти та принципи НУШ, які лягли в основу методичних засад викладання іноземних мов, вимагають повного переформатування освітнього процесу. Центральним елементом є компетентнісний підхід, де «акцент зміщено з простого накопичення знань на формування ключових компетентностей», що охоплюють здатність діяти, а не лише знати. Паралельно впроваджується особистісно-орієнтоване навчання: «Навчання повинно бути особистісно-орієнтованим, враховувати індивідуальні особливості, інтереси, потреби і можливості кожного учня». Це створює умови для розвитку, де кожен учень є активним суб'єктом.

Програма НУШ ґрунтується на педагогіці партнерства, що передбачає «створення атмосфери довіри і взаєморозуміння між учнями, вчителями та батьками», перетворюючи школу на простір співпраці. У поєднанні з вихованням на цінностях та формуванням національної ідентичності, ці принципи зобов'язують викладачів іноземних мов (як-от німецької та англійської) переходити до активних комунікативно-діяльнісних методів. Такий комплексний підхід гарантує, що іноземна мова стає не просто шкільним предметом, а реальним інструментом для спілкування, пізнання та інтеграції в глобальний світ, що є сутністю реформи.

У методичних матеріалах О. С. Любченко «Профільне навчання з англійської мови» (2005) підкреслюється важливість орієнтації навчального процесу на потреби учнів, що повністю узгоджується з сучасними принципами концепції Нової української школи (НУШ). Головна мета НУШ полягає у формуванні компетентної, відповідальної та самостійної особистості, здатної до критичного мислення, саморозвитку та ефективної комунікації в умовах глобалізованого світу. Навчання має забезпечувати не лише засвоєння знань, а й розвиток ключових компетентностей, зокрема мовної, соціальної, громадянської та інформаційно-цифрової.

Любченко О. С. наголошує, що профільне навчання іноземної мови є одним із ключових механізмів реалізації цих цілей, адже воно дозволяє враховувати інтереси, здібності та професійні орієнтації учнів. Через варіативність змісту, вибір навчальних модулів і комунікативну спрямованість занять формується середовище, у якому учень стає активним суб'єктом пізнання, а не пасивним споживачем інформації.

Основними компонентами концепції НУШ, які відображені у підходах Любченко О. С., є компетентісна спрямованість освіти, особистісно орієнтоване навчання, інтеграція знань і практична спрямованість навчального процесу. Профільне навчання з англійської мови, за авторкою, є ефективним інструментом реалізації цих засад, адже воно сприяє підготовці учнів до життя та професійної діяльності в умовах міжкультурної комунікації й відкритого світу [43].

1.2. Сучасні парадигми викладання іноземної мови.

Через глобалізацію, диджиталізацію, соціокультурні зміни та зростання цінності комунікативних навичок відбувається перехід від традиційної парадигми засвоєння матеріалу до особистісно орієнтованих. Парадигма у контексті освіти — це система поглядів, концепцій і методів, що визначає характер освітнього процесу.

Традиційна парадигма викладання іноземної мови в школі — це підхід до навчання, який базується на класичних методах, що були домінантними протягом десятиліть, особливо у XX столітті. Цей підхід зосереджений переважно на формальному вивченні мови, граматики та перекладу, із меншою увагою до комунікативних навичок.

Зараз, популярності набирають такі підходи:

1. Комунікативна парадигма є домінуючою у викладанні іноземної мови в сучасній школі. Вона основана на ідеї формування здатності до спілкування у реальних ситуаціях. У центрі уваги — розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності: говоріння, слухання, читання та письма.

Відповідно до комунікативної парадигми, мова розглядається як засіб комунікації, а не як система граматичних правил; навчальний процес наближений до життєвих ситуацій спілкування; перевага надається інтерактивним методам: рольовим іграм, дискусіям, парній та груповій роботі [29].

2. Особистісно орієнтована парадигма. У межах цієї парадигми навчання спрямоване на розвиток особистості учня, врахування його інтересів, мотивації, стилю навчання. Учень — не пасивний об'єкт навчання, а активний учасник освітнього процесу, який самостійно будує власну освітню траєкторію.

Основні принципи цієї парадигми – це індивідуалізація та диференціація навчання, надавання завдань згідно з рівнем учня. Вчитель має на меті підтримку особистісного зростання, самореалізації та самооцінки, формуючи гармонійну цілісну персону, яка впевнена у собі та своєму успіху [17].

3. Компетентнісна парадигма передбачає, що основний результат навчання - це не знання як такі, а здатність застосовувати їх у житті. Компетентності включають знання, уміння, навички, досвід, а також цінності й ставлення, що влітаються в усі навчальні предмети.

Згідно з Державним стандартом базової середньої освіти: «Компетентнісний підхід забезпечує цілісність освітнього процесу, орієнтованого на формування та розвиток ключових компетентностей, зокрема вміння спілкуватися іноземними мовами, критично мислити, працювати в команді та навчатися впродовж життя» [1].

Цей підхід є основою сучасної мовної освіти, оскільки передбачає активну діяльність учнів, використання автентичних матеріалів, проєкту та дослідницьку діяльність.

4. Інклюзивно-гуманістична парадигма. У межах цієї парадигми в центрі уваги перебуває повага до індивідуальності кожної дитини, забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх, включаючи дітей з особливими освітніми потребами.

Викладання англійської мови в інклюзивному класі передбачає адаптацію навчальних матеріалів згідно з стану здоров'я учня, використання різних

способів подачі інформації (візуальних, аудіо, тактильних). Важливим є застосування диференційованого підходу, а не відповідність до освітнього плану.

Цифрова (технологічна) парадигма. Сучасна мовна освіта вже немислима без використання цифрових технологій. Цифрова парадигма передбачає використання ІКТ у навчальний процес (інтерактивні дошки, онлайн-платформи, мобільні додатки), використання мультимедійних ресурсів, відео, подкастів. Поруч з цим в учнів розвивається цифрова грамотність поряд із мовною.

Сучасне викладання англійської мови вимагає поєднання декількох освітніх парадигм, які взаємодоповнюють одна одну. Нової української школи намагається скомбінувати кожен з цих підходів: комунікативний, компетентнісний, особистісно орієнтований та цифровий, що забезпечать ефективне формування мовленнєвих і соціокультурних компетентностей учнів відповідно до вимог сучасного суспільства [60].

Сучасна методика навчання іноземних мов зазнала значних змін під впливом глобалізаційних процесів, розвитку інформаційних технологій та переходу освіти до компетентнісно орієнтованої моделі.

Як зазначає Л. С. Панова, у сучасній школі відбувається переосмислення мети вивчення іноземної мови — від засвоєння знань про мову до формування здатності користуватися нею як засобом комунікації, пізнання й соціальної взаємодії. Навчання має бути спрямоване на розвиток мовленнєвої, соціокультурної та стратегічної компетентностей учнів, що відповідає потребам сучасного суспільства та вимогам Державного стандарту базової середньої освіти.

У підручнику підкреслюється, що традиційна парадигма, зорієнтована переважно на вивчення граматики, переклад і репродуктивне засвоєння матеріалу, поступово поступається місцем комунікативній парадигмі. Її центральною метою є формування комунікативної компетентності — здатності ефективно спілкуватися в реальних життєвих ситуаціях. Цей підхід передбачає використання інтерактивних методів навчання: рольових ігор, парної та групової роботи, дискусій, проєктів, а також залучення автентичних матеріалів. Учень у

такій моделі виступає активним суб'єктом навчальної діяльності, а вчитель — фасилітатором, організатором мовленнєвих ситуацій і консультантом.

Окрім комунікативної, Л. С. Панова виділяє особистісно орієнтовану та компетентнісну парадигми, які доповнюють одна одну. Особистісно орієнтоване навчання ґрунтується на індивідуальному підході до кожного учня, врахуванні його інтересів, потреб і здібностей. Компетентнісний підхід передбачає формування не лише знань і навичок, а й здатності застосовувати їх у реальному житті. Такий підхід забезпечує інтеграцію змісту освіти, розвиток критичного мислення, креативності та самостійності учнів.

Значну роль зараз у освіті відіграє технологічна (цифрова) парадигма, що передбачає активне використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання. Використання мультимедійних засобів, онлайн-платформ, інтерактивних вправ і графічної картинки у вигляді відео, фото і діаграм сприяє підвищенню мотивації, індивідуалізації навчання та формуванню цифрової грамотності поряд із мовною.

Сучасна парадигма викладання іноземних мов у школі є інтегрованою, поєднуючи комунікативний, особистісно орієнтований, компетентнісний та цифровий підходи. Така модель відповідає концепції Нової української школи, де іноземна мова розглядається як інструмент розвитку особистості, засіб соціалізації та міжкультурного діалогу.

Сьогодні у методиці викладання іноземних мов, за Панова Л. С., важливе місце займає парадигма автономного навчання, що передбачає розвиток у здобувачів освіти уміння самостійно планувати, організовувати та оцінювати власну навчальну діяльність. Такий підхід сприяє формуванню відповідальності за результати навчання, розвитку навичок самооцінювання та рефлексії. Учитель у цьому процесі виступає не лише джерелом знань, а наставником і консультантом, який допомагає учням оволодіти стратегіями ефективного самонавчання. Застосування автономного навчання особливо актуальне в умовах дистанційної та змішаної форми освіти, оскільки воно забезпечує гнучкість освітнього процесу та підвищує рівень мотивації учнів до оволодіння іноземною мовою [49].

1.3. Поняття «інновація» в освітньому процесі: класифікація та підходи.

У процесі вдосконалення галузі освіти, що відбувається в Україні зокрема через запровадження Нової української школи, поняття «інновація» виходить на перший план. Освітні інновації розглядаються як невід’ємна частина прогресу та еволюції навчального процесу, спрямованого на підвищення якості освіти, її відповідність вимогам сучасного суспільства, потребам здобувачів освіти на ринку праці.

У найзагальнішому сенсі інновація (від лат. нововведення, зміна, оновлення) - це діяльність зі створення, освоєння, використання й поширення нового, цілеспрямована зміна, що вносить у середовище нові елементи, які викликають перехід системи на новий рівень і сприяють підвищенню результативності [52].

Інновація в освіті розглядається як процес виникнення, поширення та використання нових засобів для розв’язання педагогічних проблем новим шляхом як результат творчого пошуку, що створюються на основі різних ініціатив та позитивно впливають на просування освіти.

Інноваційна спрямованість визначається новизною, що дає змогу визначити рівень унікальності досвіду педагога. Іншим критерієм є оптимальність, яка сприяє досягненню високих результатів з найменшими витратами часу, фізичних і розумових сил учасників педагогічного процесу. Наприкінці, визначають результативність та ефективність, що оцінюють результат діяльності педагога.

Змістом діяльності вчителя на уроках з використанням інноваційних педагогічних технологій є не подача готових знань, а організація навчальної діяльності, тобто організація ситуацій, в яких нові знання (наукові поняття) можуть добути і глибоко осмислити самі учні. Саме в таких навчальних ситуаціях створюються можливості для позитивних змін самих учнів, для формування психологічних механізмів навчальної діяльності, розвитку психічних функцій та особистісної своєрідності учнів. Також, реалізується роль учителя як людини, яка визначає мету та задачі навчального процесу. засоби і

способи їх досягнення та організує активність дітей для засвоєння й перетворення засобів і способів пізнання.

Головним мотивом навчання тут стає інтерес до пізнання: формуються основи наукового та критичного мислення, інтелектуальні та особистісні здібності, яких у дитини раніше не було. Основним психологічним завданням є формування вміння вчитися - здатність ставити та розв'язувати завдання самостійно.

Широкий спектр, багатоваріантність педагогічних технологій зумовлюють необхідність їх класифікації. Найдосконалішою серед багатьох вважають систематизація, в якій педагогічні технології згруповано за різноманітними системними та інструментально значущими ознаками. Враховується рівень застосування, тобто стосується загальних засад освітніх програм, вдосконалення викладання окремих предметів або часткових локальних змін педагогічних явищ. За ставленням до дитини поділяються на авторитарні, дитиноцентричні, особистісно зорієнтовані. Також, зважають які саме навички вдосконалюються у дитини: творчі, емоційно-моральні, операційні та прикладні.

Однім з поділу може бути рівень новизни: абсолютні — вперше впроваджені в практику; відносні — нові для певної школи, регіону чи країни. Або, наприклад, за джерелом виникнення: внутрішні — ініційовані безпосередньо вчителем чи закладом освіти; зовнішні — запроваджені органами управління освітою, науковими установами, міжнародними проєктами.

Успішність упровадження інновацій значною мірою залежить від готовності педагогів до змін та рівня їх професійної підготовки. З боку адміністрації вагомим є технічне та методичне забезпечення, підтримки та заохочення використання нових методів. Залучення батьків та учнів, врахування їх думки та позитивного ставлення учнів і батьків є мотивацією для педагога у пошуку та застосуванні нових методів [49].

Інновації в освітньому процесі, за М. В. Клименко, розглядаються як неперервний процес оновлення педагогічної діяльності, спрямований на підвищення якості навчання та адаптацію освіти до потреб сучасного

суспільства. Впровадження інновацій у межах НУШ передбачає перехід від традиційно репродуктивної моделі навчання до компетентнісно орієнтованої, у якій учень виступає активним суб'єктом пізнання.

Зокрема, автор наголошує, що «інноваційність проявляється у використанні інтегрованих курсів, проєктних технологій, міжпредметних зв'язків, а також у впровадженні інтерактивних методів навчання та цифрових освітніх інструментів». Такий підхід сприяє формуванню критичного мислення, комунікативної компетентності, уміння працювати в команді та самостійно здобувати знання. Поняття «інновація» в освіті охоплює не лише нові методи чи форми роботи, а й зміну філософії навчального процесу, орієнтовану на розвиток особистості учня та його готовність до навчання впродовж життя [36].

У статті О. Коваленко та В. Редька розглянуто концептуальні засади оновлення змісту та структури навчальних програм з іноземних мов у контексті реалізації ідей Нової української школи. Автори підкреслюють, що головною метою сучасної мовної освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка передбачає не лише володіння мовними знаннями, а й здатність ефективно застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. Нові програми спрямовані на розвиток інтегрованих умінь спілкування, критичного та креативного мислення, міжкультурного розуміння та самостійності учнів.

Особлива увага у публікації приділяється інноваційним підходам до структурування змісту навчання, серед яких — тематично-комунікативний принцип, орієнтація на компетентнісний результат і практичну діяльність учнів. Автори зазначають, що «навчання іноземної мови має виходити за межі простого засвоєння лексики й граматики, натомість бути засобом розвитку особистості, її соціальної та громадянської активності. У цьому контексті важливим є поєднання мовного, соціокультурного та ціннісного компонентів навчання, що забезпечує гармонійний розвиток комунікативної, соціальної та громадянської компетентностей».

Коваленко О. та Редько В. також наголошують, що ефективна реалізація оновлених цілей можлива лише за умови активного використання інноваційних методик і технологій, серед яких — інтегроване навчання, проєктна діяльність,

змішане та дистанційне навчання, цифрові інструменти та автентичні ресурси. Такі підходи сприяють підвищенню мотивації учнів, розвитку автономності та формуванню готовності до міжкультурного спілкування. Таким чином, нова парадигма навчання іноземних мов у НУШ передбачає переорієнтацію з процесу передачі знань на створення умов для їхнього активного використання, що відповідає сучасним європейським освітнім стандартам [37].

У навчальному посібнику І. М. Сокол «Впровадження квест-технології в освітній процес» (2017) поняття інновації розглядається як процес упровадження нових, нестандартних підходів, що змінюють традиційну структуру навчання, роблячи його більш динамічним, інтерактивним і практикоорієнтованим. Авторка зазначає, що інновація в освіті — це не просто використання нових методів чи засобів, а якісна зміна самої логіки навчального процесу, спрямована на розвиток особистості учня, його творчості, критичного мислення та здатності до самостійного навчання.

Сокол пропонує класифікацію інновацій за напрямками впровадження: педагогічні, організаційні, технологічні та змістові. Педагогічні інновації пов'язані з оновленням методів і форм навчання, наприклад, квест-технологія, інтерактивне навчання, проєктна діяльність. Організаційні інновації стосуються модернізації освітнього середовища — створення умов для співпраці, партнерства між учителем і учнями. Технологічні інновації включають використання цифрових інструментів, мультимедійних ресурсів і дистанційних платформ.

Згідно з підходом І. Сокола, упровадження інновацій має бути системним і педагогічно доцільним, тобто не самоціллю, а засобом підвищення ефективності навчання. Інноваційні методи, такі як квест-технологія, сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку емоційного інтелекту та формуванню стійкої мотивації до навчання, що цілком узгоджується з принципами Нової української школи та сучасними тенденціями європейської освіти [56]

У праці Варшауєр і Керн підкреслюють, що «Since the early 1960s, language teachers have witnessed dramatic changes in the ways that languages are

taught... The focus of instruction has broadened from the teaching of discrete grammatical structures to the fostering of communicative ability». Це положення може бути використано для аргументації того, що інновація в освітньому процесі — це не просто введення нових засобів, а фундаментальна зміна в способах, меті та методах навчання. Інновація, таким чином, охоплює перехід від старих парадигм (наприклад, граматико-перекладної) до нових, орієнтованих на комунікативну, компетентнісну та цифрову діяльність.

Автори також зазначають, що «computer networks make it possible for learners to access and/or publish texts and multimedia materials and to extend their communicative experience to worlds far beyond the classroom». Ця цитата ілюструє один із критеріїв інновації — новизна засобів і форматів навчання, коли освітній процес виходить за межі класу, використовує мережі, цифрові платформи, створює нові комунікативні можливості [99].

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ В КЛАСАХ НУШ

2.1. Вимоги до викладання англійської мови в класах НУШ.

У рамках освітньої реформи, яка започаткувала концепція Нової української школи, викладання англійської мови суттєво зазнала змін та зосередилось на методиці подачі матеріалу, а не на змісті уроку. Зараз основною метою мовної освіти в Україні стало формування здатності до реального спілкування іноземною мовою; можливість учнів говорити на різні теми в усіх сферах життя — від простого побутового до філософського соціокультурного.

Така ціль вивчення англійської мови повністю відповідає потребам сучасного світу і різним міжнародним тенденціям, зокрема вимогам Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR), які стали методологічною базою для розробки Державного стандарту базової середньої освіти та моделей навчальних програм з англійської мови [44].

Першою ключовою вимогою до викладання англійської мови в НУШ є компетентністний підхід. Тобто, вивчення іноземної мови в новій школі орієнтоване на формування мовної та міжкультурної комунікативної компетентності, яка включає мовленнєві навички, лінгвістичні знання (лексика, граматики, фонетика). Наприкінці курсу учень має вільно використовувати мову у різних життєвих ситуаціях. Завдання вчителя сформувати в учнів свідоме ставлення до навчання, уміння навчатися без зайвої опіки батьків, розвивати готовність брати на себе відповідальність. Учні мають об'єктивно аналізувати свою діяльність і корегувати її результати, співпрацювати з однокласниками/однокласницями в групах, адекватно оцінюючи свій внесок у спільну роботу.

Наразі в педагогічній науці визначено пріоритет використання методів, які спрямовані на отримання здатності учнів робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям. Концепція навчання англійської мови передбачає спирання на фундаментальні новітні програми та структуру уроку, психологічні та методичні науки, враховує те, що різні точки зору будуються за

принципом взаємодоповнення, саме так набувають максимальної результативності під час організації навчального процесу. Великим успіхом у вивченні англійської є усвідомлення того, що мова найкраще засвоюється тоді, коли учням приділяється увага та пропонується участь у процесі навчання, які ґрунтуються на аналізі особистісних навчальних потреб. Важливим є розуміння того, що потрібне забезпечення навчального процесу видами та типами діяльності, що сприяють використанню мови.

Основна мета навчання англійської мови є формування в учнів комунікативної навички, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, здатність використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі народів і цивілізацій сучасного світу, а також використання інтерактивних методів, які виступають прикладом сучасної освіти [5].

У Державному стандарті базової середньої освіти зазначено: «Результатом навчання є формування здатності ефективно використовувати іноземну мову як засіб спілкування у повсякденному житті, у навчанні, міжособистісному та міжкультурному спілкуванні».

Друга вимога - це орієнтація на рівні CEFR. Оскільки, програми з англійської мови в НУШ побудована з урахуванням ступені володіння мовою, зазначених у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (CEFR). За яким учні в 1–2 класах мають мати рівень pre-A1 / A1, а наприкінці 4 класу має бути повноцінний A1. Знання учні 5–6 класів мають бути на рівні A1+ / A2, а 7–9 класів — A2+ / B1.

Ці ступені знання іноземної мови вказують на поступове ускладнення навчального матеріалу та зростання вимог до комунікативної спроможності учнів, що дозволяє нагромадити досвід учня, покращити свій рівень та поступово дійти до вільного спілкування іноземною мовою [6]

Також, одним з підходів є комунікативно-діяльнісний. У процесі навчання англійської мови особлива увага приділяється створенню реальних комунікативних ситуацій, у яких учень може активно застосовувати мову. Цей метод пропонує роботу у парі або в групі, створення симуляції ситуативних діалогів, примірка на себе різних ролей і впровадження проєктної діяльності.

Необхідним є використання інтерактивних та цифрових технологій, адже це допомагає не лише у візуалізації матеріалу, а й у привертанні уваги учнів. Навчальні програми передбачають активне використання: мультимедійних ресурсів (аудіо, відео, презентацій), онлайн-платформ (LinguaLeo, British Council, LearningApps тощо), гейміфікованих підходів до навчання.

Сьогодні в епоху великої трансформації освіти, зокрема вивчення іноземної мови, в учнів формується здатність вільно володіти англійською мовою, також, здобуваються навички XXI століття: критичне мислення, уміння працювати в команді, творчий підхід до розв'язання проблем, що необхідні не тільки під час навчання в школі, а й усього життя. Учні навчаються самостійності та відповідальності за результат навчання. Особливе значення надається реалізації міжпредметної інтеграції (наприклад, англійська + природознавство, англійська + математика). Саме так здійснюється перехід від особистісних тем для обговорення до соціокультурних явищ, що сприяє розвитку цілісного світогляду, підвищенню мотивації учнів і кращому засвоєнню матеріалу.

Концепція НУШ передбачає застосування формувального оцінювання, яке робить акцент на наданні зворотного зв'язку, що дозволяє виявити слабкі місця та методи їх підсилення. Формувальне оцінювання - це не чергова модна тенденція розвитку сучасного українського освітнього простору, а вимога сьогодення, важлива складова компетентісно й особистісно орієнтованого навчання, за якого учні є активними учасниками процесу пізнання, в якому враховуються їхні особистісні цінності й освітні орієнтири в соціальному контексті.

У нормативних документах зазначені такі положення формувального оцінювання та висвітлюються його основні характеристики. По-перше, формування впевненості дитини в собі, у своїх можливостях та запобігання виробленню страху помилки. З боку вчителю очікується відзначення будь-якого успіху, акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках та адаптування освітнього процесу до можливостей дитини. Взаємодія вчителя з учнем має нести в собі гармонійний настрій, у результаті якого виникає

щиросердне бажання вчитися та прагнути максимально можливих досягнень, виявлення проблем і вчасне запобігання їхньому нашаруванню.

Сучасне суспільство висуває нові складні вимоги до особистості, яка має усвідомлювати мету та оцінювати результат своєї діяльності, умотивована до дослідження навколишнього середовища впродовж усього життя, здатна до самостійного вирішення проблем, використовуючи власні знання та раніше набутий досвід; готова до співпраці з іншими людьми на принципах толерантного спілкування, соціально орієнтована. Тому є необхідним залучення учнів до самооцінювання, вони мають можливість самостійно визначити свої прогалини у матеріалі та відчують різницю між високими та низькими балами. Таким чином, вчитель розуміє та направляє дитину, на що звернути увагу та як покращити свої навички, визначивши власну індивідуальну траєкторію розвитку. Основну увагу приділено динаміці навчання та прогресу учня, а не лише підсумковим оцінкам.

Сучасне оцінювання не зводиться лише до визначення рівня сформованості компетентностей учня відповідно до очікуваних результатів. Це процес безперервного моніторингу індивідуального розвитку школярів, а система оцінювання - механізм проведення діагностико-розвивальної діяльності вчителя і учня як повноправних учасників освітнього процесу [22].

У Державному стандарті базової середньої освіти наголошується, що оцінювання навчальних досягнень учнів середньої школи здійснюється відповідно до її циклів (5-6 і 7-9 класи), що дає можливість враховувати вікові та психологічні особливості розвитку школярів, забезпечувати подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Законодавчо і нормативно роль і місце формувального оцінювання, його взаємозв'язок із підсумковим оцінюванням визначені у Законі України «Про освіту», у Концепції Нової української школи, у Державному стандарті початкової освіти, методичних рекомендаціях МОН України, у яких формувальне оцінювання позиціонується як основний вид оцінювання [4].

Формувальне оцінювання здійснюється на основі педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими різновидами діяльності учнів;

аналізу учнівських робіт, попередніх навчальних досягнень учнів, результатів їхніх діагностичних робіт; самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів; оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками.

Формувальне оцінювання з інноваційної технології, яка використовувалася в експериментальних закладах, трансформувалося в основний вид оцінювання навчальних досягнень учнів, визнаний і закріплений у державних законах і нормативних документах як важливий чинник модернізації української освіти, у тому числі й початкової, спрямований на вирішення завдання формування творчої особистості, здатної до саморозвитку і навчання впродовж усього життя, до ефективної діяльності в умовах швидкоплинного часу й інформаційно динамічного суспільства.

Отже, викладання англійської мови в умовах НУШ вимагає від учителя комбінування різноманітних сучасних методик, гнучкості, творчості та здатності створювати комунікативне, безпечне та мотивувальне середовище для розвитку мовних навичок. У центрі навчального процесу постає учень як активний учасник пізнавальної діяльності.

2.2. Сучасні методики викладання англійської мови у класах НУШ.

Одним із провідних інноваційних підходів до викладання іноземної мови в умовах реалізації концепції Нової української школи є комунікативний підхід. Його суть полягає в тому, що навчання іноземної мови зорієнтоване не на заучування лексичних і граматичних правил, а на здатність використовувати мову як інструмент живого спілкування [18].

Згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CEFR), володіння мовою визначається не лише обсягом знань, а передусім здатністю реалізовувати мовні дії у відповідних комунікативних ситуаціях.

Основні принципи комунікативного підходу

1. Пріоритет комунікативної мети: головною метою є не вивчення мови як системи, а оволодіння засобами ефективного спілкування.

2. Імітація реальних ситуацій: створення умов, максимально наближених до реального мовного середовища (покупки в магазині, листування, подорож, розмова по телефону тощо).

3. Інтегроване навчання мовленнєвих видів діяльності: слухання, говоріння, читання й письмо розвиваються одночасно і взаємопов'язано, як у реальному житті.

4. Роль учня як активного учасника: учень бере участь у діалогах, дискусіях, рольових іграх, проєктах; формуються навички автономного навчання.

5. Використання автентичних матеріалів: тексти, аудіо- та відеофайли, створені для носіїв мови, сприяють розвитку мовного чуття та соціокультурної компетентності.

6. Викладач — фасилітатор: учитель не лише передає знання, а організовує спілкування, підтримує, стимулює, створює мотиваційне середовище.

У межах комунікативного підходу активно використовуються різні види діяльності. Рольові ігри та симуляції дозволяють змоделювати повсякденних ситуацій, наприклад: «At the airport», «In the restaurant», «Interview with a celebrity». Дискусії, дебати, «Press-conferences» розвивають навички аргументації, переконання, обміну думками. Інформаційні пазли (Information gap activities), під час яких учні мають різну інформацію і повинні взаємодіяти, щоб отримати повну картину. Групова та парна робота стимулюють взаємодію, формує відповідальність, навички командної співпраці [13].

Основна увага приділяється розвитку навичок говоріння, слухання, читання та письма в контексті реального життя. Наприклад, учні можуть грати в рольові ігри, де вони практикують мову в умовах, наближених до повсякденних. Ось деякі приклади рольових ігор для покращення комунікативного підходу:

Телешоу або інтерв'ю з відомою особистістю. Ситуація: Один учень грає роль ведучого телешоу або журналіста, інший — відомої особи (співака, актора, політика). Ціль: Ведучий ставить цікаві питання, а «зірка» відповідає, ділячись своїми планами, досягненнями чи історіями з життя.

Перевагами комунікативного підходу є набуття практичних мовних та мовленнєвих навичок, які учні будуть застосовувати в реальному житті. Такий спосіб підвищує мотивацію через діяльність та участь учнів, розвиває критичне мислення, креативність і соціальні навички. Комунікація враховує принципи індивідуалізації навчання — кожен учень може висловлювати власну думку, виходячи зі свого рівня володіння мовою.

Комунікативний підхід повністю відповідає цілям Нової української школи, оскільки базується на компетентнісному підході. «Викладання англійської мови повинно бути спрямоване на формування у здобувачів освіти комунікативної компетентності через активне застосування мови в типових життєвих ситуаціях спілкування».

Комунікативний підхід є сучасним і ефективним інструментом формування іншомовної компетентності в учнів середньої школи. У контексті реалізації НУШ він забезпечує не лише засвоєння мовного матеріалу, а й формування особистості, здатної до самовираження, співпраці, культурного діалогу. Його впровадження є ключовим етапом у модернізації мовної освіти в Україні.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) — це методика, за якою учні вивчають предметний матеріал (напр. природознавство, математику, географію) англійською мовою. Такий підхід дозволяє поєднати розвиток мовної компетентності з опануванням нових знань з інших освітніх галузей.

Метод CLIL повністю відповідає завданням Нової української школи щодо інтеграції навчального змісту, розвитку критичного мислення, мовленнєвої активності та міжпредметних зв'язків. Учні навчаються використовувати англійську як засіб пізнання, а не лише як предмет. Англійська мова стає інструментом реальної діяльності, створюється інтегроване, логічне середовище навчання. Учні розвивають вміння працювати з інформацією, аналізувати, формулювати висновки іноземною мовою.

CLIL-уроки потребують ретельної підготовки та методичної підтримки, але вони є ефективним способом розвитку функціонального мовлення. Приклади CLIL-уроків: «The Solar System» — урок англійської + астрономії для 5 класу,

«Healthy food pyramid» — інтеграція з біологією., «Math in English: fractions» — арифметика англійською [45]

Гейміфікація (від англ. gamification) — це використання елементів гри в навчальному середовищі з метою залучення та підвищення мотивації учнів. У контексті викладання англійської мови в середній школі гейміфікація стимулює активність і цікавість, збільшує увагу і концентрацію на матеріалі. Така складова уроку підтримує емоційне забарвлення навчання та сприяє повторенню та закріпленню знань у невимушеній формі.

Гейміфікація на уроках англійської мови може зробити процес навчання більш ефективним, цікавим та відмінним від традиційних методів. Вона сприяє активній участі учнів та допомагає їм розвивати мовні навички в природному для них та захопливому середовищі.

Графічно привабливі завдання та можливість змагатися, отримувати нагороди або бали за досягнення стимулюють учнів до прояву себе на уроках. Школярі більш зацікавлені в процесі вивчення мови, якщо подача яскрава і кольорова. Гейміфікація робить навчання англійської мови більш інтерактивним та захоплюючим. Учні відчують себе активними учасниками, а не пасивними слухачами.

Графічні ігри та завдання сприяють поглибленому вивченню лексики та граматики. Рольові ігри та спільні завдання створюють можливість для учнів спілкуватися англійською мовою, розвиваючи навички аудіювання та говоріння. Засвоєння матеріалу веселіше і результативніше відбувається, оскільки задіяні візуальні та слухові аспекти. Учні пам'ятають більше і навчаються краще, коли навчання асоціюється з приємними емоціями та задоволенням від гри.

Приклади ігрових методик:

- Word Battles – словникові бої (учні «стріляють» словами за темою).
- Quizizz, Kahoot, Wordwall

2.3. Інтеграція ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій).

В умовах технологічної трансформації освіти та відповідно до принципів Нової української школи, одним із ключових інноваційних напрямів у

викладанні англійської мови є інтеграція ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у навчальний процес. Такий підхід сприяє підвищенню та підтриманню мотивації, індивідуалізації навчання, розвитку цифрової грамотності та формуванню компетентностей XXI століття.

У Державному стандарті базової середньої освіти зазначено, що серед наскрізних умінь учнів має «використовувати сучасні цифрові технології для навчання, самовираження, співпраці». Це прямо вимагає від учителя володіння цифровими інструментами та уміння органічно вплітати їх у навчальний процес.

Сучасні онлайн-платформи пропонують інтерактивні вправи, відео, ігри, зворотний зв'язок і автоматичне оцінювання. Вони дозволяють учням самостійно опрацьовувати матеріал та невимушено отримувати знання, повторювати вивчене та відстежувати свій прогрес. Ці ресурси дозволяють вчителю диференціювати завдання, надавати індивідуальну підтримку, оцінювати в реальному часі.

Серед популярних платформ вагомими є LearningApps – інтерактивні вправи у різних виглядах: кросвордах, парних ігр і вікторин. Kahoot / Quizizz / Wordwall, які пропонують онлайн-вікторини та змагання в реальному часі. British Council LearnEnglish Kids / Teens – навчальні ресурси для дітей і підлітків. Liveworksheets / ESL Games Plus – інтерактивні робочі аркуші. А для управління навчальним процесом, завдання, зворотний зв'язок можна використати Google Classroom / Moodle [9].

Завдяки мобільним додаткам учні можуть тренувати мовні навички будь-де і будь-коли, що особливо важливо в умовах індивідуального підходу та різних можливостей та умінь кожного. Використання мобільних застосунків дає можливість учням самостійно контролювати темп і обсяг навчання, а вчителю – рекомендувати персоналізовані інструменти.

Існують і додатки для закріплення існуючого рівня та поглиблення знань, наприклад, Duolingo для вивчення лексики й граматики у формі гри, Memrise – збагачення словникового запасу через асоціації та відео носіїв мови.

BBC Learning English – місце, де можна знайти короткі відеоуроки, подкасти, вправи для вдосконалення аудіювання. LingQ / EWA / Busuu – платформи для читання, аудіювання, граматики.

Ігрові ресурси, такі як Classcraft, Baamboozle, Kahoot або Genially, дозволяють перетворити клас на ігровий простір, де учні навчаються через взаємодію, виклики й перемоги. За допомогою ІКТ відбувається перехід від монотонного уроку до цікавої та пізнавальної діяльності. Це підвищує мотивації та бажання учнів до навчання, яке стає для них динамічними та яскравим. Крім цього, розвиваються цифрова грамотність та навички XXI століття, в цих умовах росте гармонійна і багатогранна особистість.

Інтеграція ІКТ у процес викладання англійської мови в середній школі є невід'ємною складовою інноваційного підходу, який повністю узгоджується з принципами НУШ. Онлайн-ресурси, мобільні додатки та елементи гейміфікації дозволяють створити сучасне, динамічне, персоналізоване та ефективне освітнє середовище, яке відповідає потребам покоління цифрових учнів.

Проектно-орієнтоване навчання (Project-Based Learning, PBL) — це інноваційний підхід, що полягає в організації навчальної діяльності учнів через виконання змістовних, практико-орієнтованих проєктів, у процесі яких вони здобувають знання, розвивають навички і вчаться працювати в команді. Такий формат ідеально відповідає філософії НУШ, оскільки фокусується не лише на результаті, а й на процесі навчання як активному, особистому значущому досвіді.

Проектна діяльність має на меті розвиток комунікативної компетентності: учні спілкуються, презентують, дискутують англійською мовою. В учнів формуються цінності громадянської відповідальності, екологічного мислення, поняття моральних норм та правил проведення дебатів тощо. Учасники процесу навчаються дискутувати, доносити свою точку зору, підкріплюючи малюнками, фактами.

У Державному стандарті базової середньої освіти проєктна діяльність розглядається як одна з ключових форм організації навчання, що має реалізовувати компетентнісний підхід: «Здобувачі освіти навчаються шляхом

дослідження, вирішення проблем, виконання навчальних проєктів, що дозволяє їм здобувати досвід, який матиме значення у житті».

Етапи проєктної роботи на уроках англійської мови:

1. Постановка проблемного питання / теми проєкту (наприклад: How can we save our planet?, My dream city, Famous inventions that changed the world).
2. Планування роботи та розподіл ролей (учні працюють у парах/групах, обирають обов'язки, визначають кінцевий продукт).
3. Пошук та аналіз інформації (читання джерел англійською мовою, перегляд відео, обговорення).
4. Створення продукту (буклет, відео, презентація, міні-фільм, постер, вебсайт тощо).
5. Презентація результатів (усне представлення, захист проєкту англійською мовою, інтерактивна демонстрація).
6. Рефлексія і самооцінювання (обговорення процесу, труднощів, досягнень; використання чек-листів, анкет, коментарів).

Інструментами для організації проєктної діяльності можуть онлайн-платформи, такі як: Google Docs / Slides / Jamboard — для спільної роботи; Canva / Piktochart — для створення постерів і презентацій; Padlet / Wakelet — для збирання матеріалів і презентацій результатів; Flipgrid / Loom / YouTube — для відео презентацій. Або ж штучний інтелект - ChatGPT / DeepL — допоміжні інструменти для перекладу або генерації ідей.

Приклади учнівських проєктів у середній школі:

Клас	Тема проєкту	Очікуваний продукт
5 - 6	“My Family Tree”	Презентація / плакат з описом родини
6 -7	“Our School Newspaper”	Статті, інтерв'ю, дизайн газети
7 - 8	“Eco Tips for Teenagers”	Відеоролик / буклет з порадами
8 - 9	“A Travel Guide to My Hometown”	Брошура / презентація для іноземців

У контексті Нової української школи важливим інноваційним підходом у викладанні англійської мови є поєднання методу проєктного навчання та CLIL (Content and Language Integrated Learning) — предметно-мовного інтегрованого

навчання. Обидва підходи базуються на компетентнісному, діяльнісному та особистісно-орієнтованому підходах, що забезпечують ефективне засвоєння як мовного, так і змістовного матеріалу [93]

Метод проєктного навчання (Project-Based Learning, PBL) полягає в організації навчання через виконання учнями довготривалих або короткотермінових проєктів, що передбачають самостійне або групове дослідження реальної проблеми, створення конкретного результату (продукту), публічну презентацію цього результату;

У процесі реалізації проєктів учні активно застосовують англійську мову як засіб міжособистісної комунікації, пошуку інформації, аналізу та представлення результатів.

Приклади тем проєктів з англійської мови:

- My Healthy Lifestyle Plan (інтеграція з біологією)
- Sustainable City of the Future (інтеграція з географією, екологією)
- Ukrainian Traditions in English (інтеграція з культурологією)
- Digital Safety Rules (інтеграція з інформатикою)

Проєкти стимулюють активне мовлення, розвиток навичок співпраці, критичного мислення та креативності. У цьому методі вчитель виступає не як джерело знань, а як фасилітатор, консультант і ментор. Таке поєднання повністю відповідає Державному стандарту базової середньої освіти, де вказано: «Навчання має забезпечувати розвиток умінь учнів здобувати знання через дослідження, вирішення проблем, проєктну діяльність, а також використання мов як інструменту навчання в інших галузях знань».

Поєднання методу проєктного навчання та CLIL у середній школі дає змогу створити сучасне, інтегроване та мотивувальне навчальне середовище, де учні не лише вивчають англійську мову, а використовують її для дослідження світу. Цей підхід повністю узгоджується з цілями НУШ — формування всебічно розвиненої, компетентної, критично мислячої особистості, здатної до спілкування в глобальному контексті.

Але не варто забувати про недоліки, оскільки ці елементи не є повноцінним уроком, а потрібні лише для короткого і швидкого залучення учня

до уроку. Вони не є панацеєю у вивченні іноземної мови, а є лише допоміжними інструментом для урізноманітнення уроку. До того ж, гаджети негативно впливають на здоров'я молодих організмів, фізичні (зір) та психічні (порушення когнітивних здібностей). Впровадження цифрових технологій має бути нагородою за навчання, а не способом контролю дитини у класі [83].

2.4. Формування навичок XXI століття через інноваційні методики.

Сучасний етап міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні обставини вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає. Іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування, вона сприяє вербальному порозумінню жителів різних країн, забезпечує такий рівень їхнього культурного розвитку, який дозволяє вільно орієнтуватись і комфортно почуватися у країні, мова якої вивчається. Це зобов'язує розглядати іноземну мову як своєрідний інструмент знайомства з іншою культурою та реклами власної, що сприяє духовному двосторонньому обміну надбаннями, підвищує роль гуманітарної освіти.

У зв'язку з цим стає актуальною позиція, за якої здатність зрозуміти представника іншої культури залежить не тільки від правильного використання мовних одиниць, але й від особливих умінь розуміти норми його культури, у тому числі мовленнєві поведінки у різноманітних ситуаціях спілкування. Особливої уваги набувають так звані навички XXI століття (21st century skills), які виходять за межі традиційного академічного знання та забезпечують успішну адаптацію і ефективну діяльність у різних сферах життя. Вони включають критичне мислення, співпрацю, креативність, комунікативні та цифрові компетенції.

Викладання англійської мови у середній школі в класах НУШ повинно сприяти розвитку саме цих компетентностей через активні, інтерактивні і творчі підходи.

Критичне мислення — це здатність аналізувати інформацію, оцінювати аргументи, робити обґрунтовані висновки і приймати рішення. Для його

формування необхідно бути учасником бесіди, відповідати на питання відкритого типу і залучатися до бесіди. На наступному етапі учням треба порівнювати різні точки зору, співставляти факти та аналізувати почуту інформацію. Під час виконань завдань у команді або самостійно учні встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, розпізнають проблему та знаходять її розв'язання. У кінці можуть відрефлексувати, оцінивши власні знання і дії [57]

Командна робота є важливою компетенцією, яка активно розвивається під час вивчення іноземної мови. Залучення учнів до роботи в парах і групах під час виконання проєктів сприяє ефективному засвоєнню мовного матеріалу та розвитку навичок спілкування. Спільне виконання завдань навчає брати відповідальність за свою частину роботи, розподіляти ролі між школярами та взаємодіяти. Крім того, використання цифрових платформ для колективної роботи, таких як Google Docs чи Padlet, дає змогу практикувати мову в інтерактивному середовищі. Рольові ігри та симуляції створюють умови, наближені до реального спілкування, стимулюючи учнів до використання англійської мови у командному контексті.

Креативність — це здатність генерувати оригінальні ідеї та нестандартні підходи, яка відіграє важливу роль у процесі вивчення англійської мови. Вона розвивається через виконання творчих завдань, таких як написання історій, створення презентацій або малюнків, що стимулюють уяву й мовленнєву активність. Використання відкритих запитань без єдиної правильної відповіді заохочує учнів до самостійного мислення англійською мовою. Гейміфікація та інтерактивні вправи роблять навчання захопливим і сприяють використанню більшої кількості мовних ресурсів. Також ефективними є методи мозкового штурму та візуальні органайзери, зокрема майнд-мепи, які допомагають структурувати ідеї та розширювати словниковий запас, створення клатерів як на папері, так і в спеціальних програмах [53].

Інноваційні методики навчання англійської мови у НУШ є дієвим інструментом формування ключових навичок XXI століття, які спочатку підвищують мотивацію і залучення учнів у процес навчання. А в подальшому

сприяють розвитку особистісних і соціальних компетентностей. Таким чином, готують учнів до успішної самореалізації у глобальному та цифровому світі.

У посібнику «Інноваційні педагогічні технології» за редакцією О. І. Огієнко розкрито сутність та значення інновацій у сучасному освітньому процесі, зокрема їхню роль у формуванні навичок XXI століття. Автори наголошують, що сучасна школа має готувати учнів не лише до засвоєння знань, а й до життя в умовах швидких змін, розвиваючи критичне мислення, комунікаційні та креативні здібності, уміння співпрацювати та вирішувати проблеми. Ці навички є ключовими для успішної адаптації особистості у глобалізованому світі та формують основу компетентнісного підходу, на якому ґрунтується сучасна освіта [38].

Посібник підкреслює «важливість інтерактивних, проєктних, дослідницьких і технологічно орієнтованих методик, що забезпечують активну участь учнів у навчальному процесі. Використання таких підходів сприяє створенню навчального середовища, у якому учень виступає суб'єктом пізнання, а не пасивним отримувачем інформації.» Зокрема, метод проєктів, кейс-метод, гейміфікація, використання цифрових платформ і хмарних сервісів дозволяють розвивати інформаційну грамотність, медіакомпетентність та вміння навчатися протягом життя.

Інноваційні педагогічні технології виступають не лише засобом модернізації навчального процесу, а й інструментом формування особистості нового типу — самостійної, відповідальної, гнучкої та творчої. Вони сприяють переходу від традиційного навчання до освіти, орієнтованої на розвиток компетентностей, що забезпечує учням готовність до викликів XXI століття й підвищує конкурентоспроможність у майбутньому професійному та соціальному житті [30].

«Ставши дорослими, творчо розвинені юнаки та дівчата швидше знаходять відповідне для реалізації їхнього потенціалу та амбіцій місце роботи, легше й повніше адаптуються до умов праці, більш гнучкі, точні й ефективні у вирішенні професійних завдань. Саме такі професійні кадри вкрай затребувані в сучасному суспільному виробництві, коли стандартні, шаблонні способи

досягнення результату вже практично вичерпали себе. Критичне мислення не може формуватися від часу до часу, воно вимагає цілеспрямованого навчання та розвитку. Інакше воно просто згасає...», - пише у своїй статті Л. Б. Карпова [33].

У своїй статті авторка підкреслює важливість розвитку творчості та критичного мислення в учнів як основи їхньої майбутньої професійної та особистісної самореалізації. Адже, творчо розвинені молоді люди краще адаптуються до мінливих умов сучасного світу, здатні швидко знаходити ефективні рішення, проявляти ініціативу й креативність у професійній діяльності. Такі фахівці є особливо цінними в умовах, коли традиційні, шаблонні підходи до роботи вже не забезпечують потрібного результату. Авторка наголошує, що «критичне мислення не виникає спонтанно, воно потребує системного, послідовного розвитку через цілеспрямоване навчання, активні методики, аналітичні завдання та рефлексію». Саме тому сучасний учитель має прагнути створити навчальне середовище, у якому учні не лише засвоюють знання, а й уміють мислити, аналізувати, ставити запитання та шукати власні шляхи розв'язання проблем, що є основою підготовки компетентної, творчої особистості XXI століття.

У посібнику «Інноваційні педагогічні технології» за редакцією О. І. Огієнко (2015) наголошується, що формування навичок XXI століття є ключовим завданням сучасної освіти, зокрема й мовної. Автори підкреслюють, що сучасна школа повинна не лише передавати знання, а й розвивати уміння критично мислити, творчо вирішувати проблеми, ефективно комунікувати та працювати в команді. Саме тому інноваційні методики навчання — проєктна діяльність, гейміфікація, колаборативне навчання, CLIL (інтегроване навчання змісту і мови) — виступають засобами формування цих компетентностей у процесі вивчення іноземних мов [31].

Застосування таких технологій дозволяє створити навчальне середовище, у якому учень стає активним учасником освітнього процесу, а не пасивним споживачем інформації. Наприклад, проєктна діяльність формує навички планування, дослідження й презентації результатів, а робота в групах розвиває комунікацію та лідерські якості. Як зазначено в посібнику, «інноваційні

технології не лише змінюють методику викладання, а й трансформують роль учителя, який стає фасилітатором, наставником і партнером у процесі навчання».

Формування навичок XXI століття через інноваційні методики забезпечує перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми освіти, що відповідає концепції Нової української школи. Такий підхід дозволяє виховати учня, здатного мислити гнучко, ефективно спілкуватися іноземною мовою, приймати самостійні рішення та адаптуватися до викликів сучасного світу [16].

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІХ КЛАСАХ НУШ

3.1. Недостатній рівень мовленнєвої практики та можливості його підвищення

Однією з основних проблем у викладанні англійської мови у середніх класах НУШ є недостатній рівень мовленнєвої практики серед учнів. Незважаючи на оновлення освітніх програм і впровадження компетентнісного підходу, на практиці учні все ще мають обмежені можливості для регулярного використання англійської мови в усному мовленні. Це часто пов'язано з перевантаженням навчальних програм граматичним матеріалом, великими класами, а також відсутністю систематичних умов для розвитку говоріння та слухання. В учнів фізично не має можливості говорити багато часу, оскільки для цього не має окремо виділеного часу. Навчальна програма спрямована на вивчення нової лексики, іноді без можливості застосувати на практиці, написавши есе або склавши діалог [74].

Ще одним фактором є мовний бар'єр, який виникає через страх помилитися або бути осміяним. Багато учнів уникають активної участі в мовленнєвих вправах, особливо в середніх класах, коли критичність до себе та страх перед оцінюванням посилюються. Вчитель не може змушувати учня відповідати, допомагати побудувати відповідь. Все залежить від внутрішніх переживань учня, емоційного стану та настрою, які у підлітковому віці нестабільні або швидко мінливі. Вчитель має бути досвідченим психологом, щоб розпізнати цей стан та запросити учня до розмови, щоб він міг поділитися своїми емоціями та враженнями. Так само і теми мають хвилювати школярів, звертати їх увагу, не залишатися байдужим та надихати на різні думки, що стануть дискусією у класі [55].

Щоб підвищити рівень мовленнєвої практики, доцільно активно впроваджувати комунікативно-орієнтоване навчання, зосереджене на реальному використанні мови в повсякденних ситуаціях. Використання парної та групової роботи дозволяє створити безпечне середовище для говоріння, де учні можуть

тренувати мову без тиску. Вони можуть обрати собі пару самостійно, або вчитель може поділити їх, створивши пару з активного і пасивного учня, які разом допоможуть один одному у формулюванні розмови. Також ефективними є рольові ігри, дискусії, інтерв'ю, дебати, проєкти, які передбачають усне представлення результатів, прояв своєї унікальності та власної думки. Так діти можуть почути іншу думку та розширити свої кордони, розширити свої горизонти та ознайомитися з іншими світоглядами.

Важливо також створювати ситуації, де учні мають реальну потребу щось сказати англійською, наприклад, під час квестів, презентацій, взаємного навчання або взаємодії через онлайн-платформи, ігри або додатки. Таким чином, постійна мовленнєва практика стає не просто частиною уроку, а по-справжньому органічною складовою всього навчального процесу [50].

Крім організації мовленнєвої діяльності на уроці, важливим напрямом є інтеграція англійської мови в позаурочну діяльність. Проведення мовних клубів, конкурсів, тематичних днів англійської мови, театральних постановок чи вікторин сприяє неформальному та природному засвоєнню лексики й фраз, розширює мовне середовище та мотивує учнів до спілкування, дарує позитивні емоції, які надихають рухатись далі. Адже успіхи у навчанні стимулюють бажання вчитися далі: учні, їхні батьки та однолітки бачать результати, якими можна пишатися, і це слугує додатковою мотивацією.. Такі заходи допомагають учням подолати сором'язливість, відчувати впевненість у власних силах і побачити практичну цінність мови.

Сучасні цифрові інструменти відкривають нові можливості для розвитку усного мовлення. Онлайн-платформи (наприклад, Flip, Voki, Duolingo, British Council LearnEnglish Kids/Teens) дозволяють учням записувати відео або аудіо, проходити інтерактивні вправи, коментувати роботи однокласників, спілкуватися в чатах або на форумах. Вони навчаються виходити з зони комфорту, пробують щось нове невідоме, бачать світ. Це не тільки розвиває мовні навички, а й формує цифрову грамотність. Формується розуміння, що правильного використання соціального мереж та Інтернету загалом.

Ще один перспективний напрям — це проєктне навчання, де учні виконують завдання в командах, досліджують теми, створюють продукти (презентації, буклети, відео), які презентують англійською мовою. Це поєднує мовленнєву практику з розвитком інших важливих навичок — критичного мислення, креативності, співпраці. Школярі вчаться бути творчими, знаходять способи для вираження себе, допомагають один одному не тільки оволодіти іноземною мовою, а й стати лідером [84].

Для подолання проблеми недостатньої мовленнєвої практики необхідне поєднання методичних рішень: активізація усного мовлення на уроці, створення сприятливої психологічної атмосфери, використання цифрових технологій і ресурсів, впровадження міжпредметних та позакласних видів роботи. Такий підхід відповідає принципам НУШ і формує в учнів не лише знання мови, а й здатність ефективно нею користуватися в реальному житті.

Водночас, за С. Ю. Ніколаєвою, підвищення рівня мовленнєвої практики можливе завдяки «систематичному залученню учнів до комунікативно зорієнтованих видів діяльності — рольових ігор, дискусій, проєктної роботи, автентичного аудіювання та інтерактивних технологій». Такі методи сприяють переходу від репродуктивного до продуктивного рівня володіння мовою, розвивають навички самостійного висловлення думок, аргументації та взаємодії.

Вона наголошує, що лише за умови постійного тренування в автентичних комунікативних ситуаціях формуються справжні навички володіння мовою, які виходять за межі механічного повторення. Саме тому Ніколаєва С.Ю. пропонує впроваджувати такі методи, як рольові ігри, парна та групова робота, інтерактивні дискусії та проєктна діяльність, що «сприяють розвитку мовленнєвої ініціативи учнів та створюють атмосферу співпраці й взаєморозуміння» [47].

Крім того, дослідниця звертає увагу на важливість мотиваційного аспекту: інтерес до іншомовного спілкування, позитивне емоційне тло й успішність у виконанні комунікативних завдань є потужними чинниками підвищення ефективності навчання. Таким чином, за Ніколаєвою С.Ю., формування мовленнєвої компетентності можливе лише за умови, коли навчання

мови стає живим процесом взаємодії, а не відтворенням готових мовних структур.

Особливу увагу дослідниця приділяє автентичним матеріалам, які, на її думку, створюють природне мовне середовище та забезпечують розвиток мовної чутливості. Використання газетних статей, відеофрагментів, інтерв'ю чи подкастів іноземною мовою сприяє зануренню учнів у реальні комунікативні контексти, формуючи у них не лише лінгвістичні, а й соціокультурні компетентності [46].

У статті «Компетентнісний підхід: реальність та перспективи» авторка Бібік Н.М. наголошує, що підвищення рівня мовленнєвої практики учнів безпосередньо пов'язане з упровадженням компетентнісного підходу, який орієнтує процес навчання не лише на засвоєння мовних знань, а передусім — на формування здатності ефективно використовувати мову в реальних комунікативних ситуаціях. Автор зазначає, що компетентнісно орієнтоване навчання вимагає від учителя створення таких умов, у яких учні виступають активними учасниками спілкування, а не пасивними виконавцями завдань.

Важливим чинником розвитку мовленнєвих умінь є інтеграція різних видів діяльності — проєктної, дослідницької, інтерактивної, — які мотивують школярів до самостійного пошуку інформації та творчого застосування мовних засобів. Особливу увагу авторка приділяє рефлексивному компоненту навчання, адже усвідомлення власного поступу у вивченні мови сприяє формуванню відповідальності, саморегуляції та впевненості у власних комунікативних можливостях [11].

Ідеї автора відображають потребу у перенесенні акценту із традиційного засвоєння мовного матеріалу на практичне володіння мовою, розвиток комунікативних і соціальних компетентностей учнів, що є ключовою умовою успішного іншомовного навчання в контексті сучасних освітніх реформ. Підвищення рівня мовленнєвої практики стає пріоритетним завданням, виконання якого можливе лише за умов компетентнісного, комунікативно зорієнтованого та інтерактивного підходів. Систематичне використання різноманітних рольових ігор, проєктів, дискусій, автентичних матеріалів і

цифрових технологій сприяє тому, що учні не просто відтворюють мовні зразки, а вільно застосовують мову як засіб пізнання, взаємодії та самовираження. Такий підхід забезпечує не лише ефективне формування мовленнєвої компетентності, а й розвиток ключових умінь XXI століття — критичного мислення, креативності, комунікабельності та співпраці, що робить навчання іноземних мов більш осмисленим і практично значущим.

3.2. Відсутність мотивації у школярів та шляхи її формування

Мотивація займає провідне місце в структурі поведінки особистості і є одним з основних понять, які використовуються для пояснення рушійних сил, мотивів, діяльності в цілому. Виділяють внутрішню і зовнішню мотивацію. Якщо діяльність для особистості значуща сама по собі, то говорять про внутрішню мотивацію, якщо ж значимі зовнішні атрибути навчання (родинне виховання, вимога вчителів, престижність тощо) - переважає зовнішня мотивація.

Мотивація — один із ключових чинників успішного оволодіння іноземною мовою. У середніх класах (5–9 класи), коли учні вже мають певну базу знань, але ще не завжди бачать практичну цінність мови, проблема зниження інтересу до предмета постає особливо гостро. Часто це пов'язано з однотипністю навчальних завдань, надмірною орієнтацією на граматичний матеріал, відсутністю видимого прогресу та перенавантаженням в інших шкільних дисциплінах. В учнів відсутня зацікавленість, вони часто не бачать сенсу вчити те, що ніяк не пов'язано з їх життям.

На рівень мотивації впливають вікові особливості учнів середньої школи: зростає потреба у самовираженні, посилюється критичне мислення, знижується готовність беззаперечно виконувати завдання «для оцінки». Учні прагнуть активної участі, взаємодії, можливості проявити себе. Тому одним із ключових завдань учителя англійської мови є створення такого середовища, у яких учень буде бачити спосіб прояву своєї ідентичності, розуміння користі від вивчення іноземної мови.

Одним із ефективних шляхів формування мотивації є використання гейміфікації — перетворення навчального процесу на гру. Впровадження елементів змагання, балів, рівнів, віртуальних нагород викликає азарт і бажання брати участь у навчальних активностях. Перехід від сірих завдань до кольорової діяльності не залишить осторонь молодь, яка прагне знайти себе, вивчати світ та змінювати його. Наприклад, сервіси типу Kahoot, Wordwall або Quizizz дозволяють в інтерактивній формі перевірити знання та повторити матеріал. Такі програми швидко розраховують результат, що є корисним і для вчителя, і для учнів. Також, тренують швидкість реакції, оскільки прокидається азарт наздогнати і перегнати інших.

Не менш важливою є інтеграція навчання з реальним життям: робота над проектами, що стосуються інтересів учнів, створення блогів, відео, листування з однолітками з інших країн. Це показує учням, що англійська — не лише шкільний предмет, а й інструмент спілкування, подорожей, доступу до глобальної інформації. Умови, яких школярі можуть проявити себе, бути почутими, подати цікаву для себе інформацію, знайти однодумців, - те, що потрібно сучасному поколінню. Знайомству з іншою культурою, самовираження іншою мовою дозволяю по іншому сприяти все навколо саме це має транслювати вчитель на уроках.

Також варто активно використовувати відкриті запитання й завдання з множинними варіантами відповідей, які не мають однієї «правильної» відповіді. Це сприяє розвитку критичного мислення та залученню учнів до обговорення, а не просто механічного виконання вправ. Висловлення власної думки дає розуміння власної значущості, дозволяє звільнитись від комплексів, розширити словниковий запас та підвищити швидкість формування та висловлення думки [40].

Особливо ефективно впливає на мотивацію успішність та визнання досягнень. Навіть невеликий прогрес повинен бути поміченим і підтриманим. Учитель має створювати атмосферу підтримки, де помилки сприймаються як частина навчального процесу, а не як причина покарання. Учень вчиться не

боятися помилятися, отримає розуміння, що у цьому не має нічого поганому та продовжує тренуватися.

Подолання проблеми низької мотивації вимагає від учителя гнучкого підходу, вміння адаптувати навчання до потреб та здібностей учнів, впровадження сучасних технологій допомагає у створенні безпечного навчального середовища, в якому дитина прагне й може вчитися із задоволенням [39].

Відсутність навчальної мотивації у школярів є однією з найактуальніших проблем сучасної освіти, зокрема у процесі вивчення іноземних мов. Як зазначає І. М. Дичківська, мотивація є «внутрішнім рушієм пізнавальної активності учня, без якого неможливе ефективне засвоєння знань». Низький рівень зацікавлення часто спричинений одноманітністю традиційних форм роботи, відсутністю зв'язку навчального матеріалу з реальним життям та недостатньою орієнтацією на індивідуальні потреби учнів.

Науковиця підкреслює, що одним із найдієвіших шляхів формування мотивації є впровадження інноваційних педагогічних технологій, які забезпечують особистісно орієнтоване та діяльнісне навчання. Зокрема, інтерактивні методи, проектна діяльність, гейміфікація, рольові ігри та технології колективного навчання створюють ситуацію успіху, стимулюють інтерес і сприяють внутрішньому прийняттю навчальної мети [26].

Використання інноваційних підходів у процесі навчання іноземних мов не лише підвищує активність і зацікавленість школярів, а й сприяє розвитку їхньої автономії, креативності та відповідальності за результати навчання. Саме завдяки цьому мотивація стає сталою, внутрішньою потребою у самовдосконаленні, а не зовнішнім стимулом.

В умовах реалізації Концепції Нової української школи важливим завданням учителя іноземної мови стає формування внутрішньої мотивації до навчання через використання сучасних освітніх технологій. Як зазначає О. С. Казачінер, «інноваційні підходи дають змогу перетворити урок іноземної мови на простір для самовираження, творчості та особистісного розвитку учня». Застосування інтегрованих уроків, проєктної діяльності, роботи з автентичними

матеріалами та цифрових ресурсів сприяє тому, що навчання стає змістовним, практично орієнтованим і цікавим для школярів.

Казачінер підкреслює, що для учнів покоління Z особливо ефективними є інтерактивні та мультимедійні технології, які забезпечують активну участь у навчальному процесі та стимулюють емоційну залученість. Використання онлайн-платформ, навчальних ігор, відеоконтенту та мобільних додатків сприяє розвитку не лише мовних навичок, а й комунікативних, когнітивних і соціальних компетентностей. Саме такі форми діяльності відповідають вимогам сучасного освітнього середовища й допомагають подолати проблему відсутності інтересу до навчання [32].

Підвищення мотивації школярів до вивчення іноземних мов можливе лише за умови оновлення підходів до викладання — коли учень стає активним учасником процесу, а не пасивним слухачем. Це передбачає перехід від традиційних методів до інтерактивно-компетентнісного навчання, у центрі якого стоїть особистість дитини, її потреби, інтереси та життєві цілі.

У навчальному посібнику «Модернізація освітнього процесу з англійської мови у Новій українській школі» автор Оксана Хомишак наголошує, що однією з головних причин низької мотивації учнів до вивчення іноземних мов є невідповідність традиційних методів навчання сучасним потребам школярів. Авторка підкреслює, що сучасні діти потребують діяльнісного, емоційно насиченого та особистісно орієнтованого підходу, який дозволяє відчутти практичну значущість знань. Для цього необхідно «створювати навчальні ситуації, у яких учень бачить результат своєї роботи та усвідомлює зв'язок між мовною діяльністю й реальним життям»/

Важливим засобом формування мотивації для пані Оксани є використання інтегрованого навчання, міжпредметних зв'язків та елементів проєктної діяльності. Такі підходи сприяють розвитку в учнів не лише мовленнєвих умінь, а й навичок XXI століття — критичного мислення, креативності, співпраці та самостійності. Крім того, авторка радить поєднувати традиційні види роботи з інноваційними технологіями: цифровими платформами, інтерактивними вправами, рольовими іграми та творчими

завданнями, що активізують інтерес і підвищують залученість школярів у навчальний процес [58].

Подолання проблеми відсутності мотивації можливе лише за умови модернізації підходів до викладання англійської мови, коли освітній процес стає гнучким, комунікативно орієнтованим і особистісно значущим для учня. Учитель у такій системі виступає не носієм готових знань, а фасилітатором — тим, хто спрямовує, підтримує й надихає учнів до активного пізнання.

3.3. Обмеженість матеріально-технічної бази та шляхи використання доступних ресурсів

Одна з актуальних проблем у викладанні англійської мови у середніх класах НУШ — це обмеженість та нестача матеріально-технічного забезпечення. У багатьох школах, особливо в сільській місцевості чи невеликих містах, відчувається обмеженість у кількості сучасної техніки: інтерактивних дошок, мультимедійних систем, комп'ютерів, навушників або банально стабільного доступу до Інтернету. Це ускладнює запровадження та використання цифрових ресурсів, онлайн-інструментів та інтернет-платформ, які є невід'ємною частиною сучасного мовного середовища.

Ще однією проблемою є застаріле або неадаптоване програмне забезпечення, а також відсутність систематичної підтримки ІТ-інфраструктури, обмеженість фінансування для підтримання програмного забезпечення навчального закладу. У деяких випадках навіть наявне обладнання використовується недостатньо ефективно через нестачу часу, методичних знань або технічної підтримки для вчителів. Вчителі не зацікавлені у витраті часу уроку на встановлення Інтернет підключення або не бачать ефективності використання технологій.

Незважаючи на це, існують дійсно дієві шляхи оптимального використання доступних ресурсів. Навіть за умов обмежених можливостей учителі можуть творчо підходити до організації навчального процесу. Наприклад, використання особистих мобільних пристроїв учнів (у режимі BYOD — bring your own device) дозволяє впроваджувати елементи інтерактиву:

виконання онлайн-тестів, участь в опитуваннях, створення міні-проектів чи перегляд коротких відео, що дозволяє звернути увагу школярів на цікавість вивчення іноземної мови.

Крім того, сьогодні доступна велика кількість безкоштовних онлайн-ресурсів, які не потребують складного обладнання — лише базового Інтернет-з'єднання. Наприклад, LearningApps, де можна створювати інтерактивні вправи; British Council, BBC Learning English, Listen in English, що дозволяють переглядати відео та аудіо матеріалів, на їх основі виконувати різного типу завдання. Padlet, Jamboard дають можливість для спільної роботи над проектами як на уроці, так і для підготовки до нього. Quizlet - зручний додаток для тренування лексики. Canva допомагає здійснювати створення візуального контенту англійською мовою.

Учителі можуть розробляти інтерактивні презентації, кросворди, картки, постери та інші дидактичні матеріали самостійно або в межах педагогічних спільнот, шукати шаблони на навчальних Інтернет ресурсах. Обмін досвідом і матеріалами між колегами значно спрощує підготовку до уроків та урізноманітнює навчальний процес [7].

Ще одним напрямом є поступова інтеграція медіаграмотності: залучення сучасних відео, пісень, новин, реклам або соціальних мереж як контенту для аналізу, обговорення та мовленнєвих практик. Обговорення різних соціокультурних тем розвиває мислення учнів та здатність доносити свою думку до однокласників.

Але не варто забувати, що під час використання ІКТ є і певні недоліки. Робота з комп'ютером швидко стомлює учнів, може погано впливати на зір або навіть призводити до розладу нервової системи. Комп'ютеризоване навчання не розвиває здатності учнів чітко й образно висловлювати свої думки, швидко формуються егоїстичні нахили людини, загострюється індивідуалізм, розширюється конкурентність, сповільнюється виховання колективізму, взаємодопомоги, машина стає елементом непорозуміння між особами, що живуть у суспільстві, а це, в свою чергу, порушує взаємовідносини та співпрацю між учнями.

У підсумку, навіть за умов обмеженої матеріально-технічної бази, за рахунок творчого підходу та використання доступних безкоштовних інструментів можна створити ефективне, динамічне та сучасне середовище для вивчення англійської мови. Важливо, щоб учитель був відкритим до нових технологій і методів, а також мав підтримку з боку адміністрації та освітньої спільноти. Має бути розуміння, що це невід’ємна частина навчання сучасного покоління. Використання ІКТ має бути дозованим та лише частиною процесу, адже вони не є повноцінним навчанням [77].

Проблема обмеженості матеріально-технічної бази залишається однією з найактуальніших у системі сучасної освіти, особливо у закладах загальної середньої освіти, де навчання іноземних мов потребує інтерактивних, мультимедійних і комунікативних засобів. У більшості шкіл нестача сучасного обладнання — інтерактивних дошок, комп’ютерів, проєкторів, аудіо- та відеоматеріалів, а також повільне або нестабільне інтернет-з’єднання — створюють серйозні перешкоди для впровадження новітніх освітніх технологій.

Х. Д. Браун у своїй праці «Principles of Language Learning and Teaching» (2014) підкреслює, що якість навчального процесу не обов’язково залежить від кількості технологічних ресурсів, а радше від методичного підходу, який використовує вчитель. Автор наголошує, що «педагогічна майстерність полягає у вмінні створювати ефективне навчальне середовище навіть у мінімально забезпечених умовах». Тобто, навіть за обмеженої технічної підтримки, викладач може забезпечити комунікативну активність, якщо застосовує творчий підхід, ігрові технології, інтерактивні методи та проєктне навчання [67].

Наприклад, використання смартфонів учнів може частково компенсувати нестачу комп’ютерів — за їх допомогою можна слухати аудіо, записувати власне мовлення, виконувати тести онлайн чи взаємодіяти через безкоштовні освітні платформи (Kahoot, Quizizz, Padlet, Wordwall тощо). Такі інструменти розвивають цифрову грамотність школярів і формують навички самостійного навчання — важливі компоненти компетентнісного підходу.

Згідно з дослідженнями Дж. Гетті, викладеними у праці «Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning» (2012), вирішальним чинником

підвищення якості освіти є не кількість ресурсів, а «усвідомлення викладачем впливу власних дій на результати учнів». Автор наголошує на ролі ефективного зворотного зв'язку, самооцінювання та рефлексії як способів компенсувати матеріальні обмеження. Викладач, який планує уроки з урахуванням доступних засобів і мотивує учнів до активної участі, здатний досягти результатів, співставних із тими, що забезпечуються у технічно обладнаних закладах [78]

Крім того, використання відкритих освітніх ресурсів (Open Educational Resources — OER) стає ефективною стратегією подолання проблеми матеріально-технічних обмежень. Безкоштовні платформи, такі як British Council LearnEnglish, Duolingo for Schools, BBC Learning English, TED-Ed чи YouTube EDU, дозволяють створювати якісні інтерактивні заняття без значних фінансових витрат. Це дає змогу формувати у школярів не лише мовну компетентність, а й навички XXI століття — самостійність, комунікацію, критичне мислення, цифрову грамотність.

Браун також підкреслює значення «учительської гнучкості» як однієї з ключових умов успішного навчання. Він зазначає: «Справжня компетентність учителя полягає у вмінні використовувати будь-який контекст — з технологіями чи без них — як можливість для розвитку учнів». У цьому контексті важливим є не сам факт наявності технічних засобів, а здатність викладача адаптувати навчальний процес до реальних умов і перетворювати обмеження на ресурс.

Обмеженість матеріально-технічної бази не повинна сприйматися як перешкода для якісного навчання. Вона може стати стимулом для інноваційного мислення, педагогічної креативності та пошуку нових способів організації навчання. Як зазначає Дж. Гетті, навіть у найпростіших умовах «ефективне навчання можливе, якщо учитель бачить процес очима учня». Саме цей підхід — орієнтація на взаємодію, рефлексію та залучення — дозволяє забезпечити результативність освітнього процесу за мінімальних ресурсів.

Вирішення проблеми обмеженості матеріально-технічної бази полягає не лише у фінансових інвестиціях, а й у розвитку педагогічної компетентності, професійної мобільності та вмінні використовувати потенціал доступних інструментів для формування сучасних освітніх компетентностей.

3.4. Підвищення кваліфікації вчителів як умова якісного викладання англійської мови

Якість викладання англійської мови у середніх класах НУШ значною мірою залежить від професійного рівня вчителя. Сучасна освітня реформа вимагає від педагогів нових підходів, методик, інтеграції цифрових технологій, формування компетентностей та створення мотивуючого середовища, що стосуються знань не тільки в сфері освіти, а й у галузі цифрових технологій та Це означає, що вчитель має постійно оновлювати свої знання і вдосконалювати педагогічну майстерність, слідкувати за модними тенденціям, тримати руку на пульсі розвитку сучасного світу.

Однією з основних проблем є те, що не всі вчителі мають достатній рівень володіння мовою відповідно до міжнародних стандартів (наприклад, рівень B2–C1), що обмежує їх у впровадженні матеріалу, веденні уроку виключно англійською мовою та розвитку комунікативної компетентності учнів. Більш дорослі школярі досягають приблизно того ж рівня знання іноземної мови, що і вчитель. Саме це часто є проблемою подальшого розвитку дитини та його відношення до навчання цієї дисципліни. Крім того, дехто не володіє достатніми знаннями щодо використання сучасних цифрових платформ і сервісів, а також інноваційних методик викладання, що робить уроки менш сучасними та технологічними, звідси нецікавими учням [35].

Для вирішення цієї проблеми вкрай важливо забезпечити систематичне та доступне підвищення кваліфікації вчителів. Це має стати для них не формальною вимогою Міністерства освіти і науки, а дійсно має бути розуміння, що це корисно для росту майбутніх поколінь. Зараз у сучасному світі велика кількість способів підвищити свою кваліфікацію та дізнатись чогось нового, навіть не переступаючи поріг власної домівки. Це можуть бути участь у вебінарах, семінарах, конференціях з методики викладання іноземних мов та проходження онлайн-курсів від міжнародних платформ (наприклад, FutureLearn, Coursera, EdX, British Council Teaching English), деякі з них є безкоштовними та потребують лише трішки уваги і часу вчителя. Вагомим внеском у розвиток

вчителя є курси підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти. На постійній основі оновлення досвіду може бути через участь у професійних спільнотах (наприклад, Facebook-групи, форуми для вчителів англійської мови, методичні об'єднання), саме обмін досвідом та наставництво в межах педагогічного колективу, дає мотивацію вчителю у важкі часи. Допомога у навчанні потрібна і наставнику, який має поглинати контент швидше за своїх учнів та нести його молоді.

Також держава й органи місцевого самоврядування повинні створювати умови для підвищення кваліфікації — як шляхом фінансування навчання, так і через організацію регулярних заходів для вчителів. Стимулювати бажання вчителів, підтримувати та допомагати, надавати відповідні ресурси та пропозиції - це є невід'ємна частина Нової української школи, яка піклується про гармонійний розвиток особистості дитини та забезпечення будь-якими можливими інструментами вчителя для якісного навчального процесу.

Особливо перспективним є залучення вчителів до міжнародних програм обміну та проєктів, які дозволяють не лише вдосконалити мовні навички на практиці, а й ознайомитися з новітніми підходами до викладання у світовій науці навчання.

Постійний професійний розвиток є не лише потребою викликаного прогресом світовим, а й необхідною умовою для реалізації концепції Нової української школи, навчанні повноцінної особистості. Педагог, який володіє та знається на сучасних методиках, є стійко впевненим у своїх знаннях і вміє надихати учнів, здатен ефективно реалізовувати навчальні цілі та готувати учнів до реального мовного середовища ХХІ століття [3].

Підвищення кваліфікації вчителів англійської мови у середніх класах НУШ є ключовим аспектом у забезпеченні якісного та безпечного освітнього процесу. Сучасний учитель має бути не лише носієм знань, а й фасилітатором, наставником, мотиватором, який уміє створити цікаве, динамічне й ефективне мовне середовище. Професійне зростання педагогів сприяє впровадженню інновацій, підвищенню успішності учнів і досягненню цілей Нової української школи, програма якої спрямована на формування компетентного, креативного та

свідомого громадянина, здатного спілкуватися англійською мовою в реальному житті.

У сучасних умовах реформування освіти та інтеграції України до європейського освітнього простору підвищення кваліфікації вчителів англійської мови постає однією з ключових умов забезпечення якості навчального процесу. Діяльність педагога вимагає не лише знання мови, а й володіння сучасними методиками, цифровими технологіями, навичками критичного мислення та міжкультурної комунікації.

Згідно з Common European Framework of Reference for Languages: Companion Volume (Council of Europe, 2020), ефективний викладач має не лише передавати мовні знання, а й формувати в учнів здатність до автономного навчання, рефлексії та міжособистісної взаємодії. У документі зазначається, що компетентність учителя «охоплює педагогічну, соціокультурну, стратегічну та міжмовну сфери, які потребують постійного розвитку». Сучасна підготовка вчителя англійської мови має бути динамічною, практично орієнтованою та адаптованою до змін у суспільстві й технологічному середовищі [69].

Особливого значення набуває цифрова компетентність педагогів, яка визначається як здатність ефективно використовувати технології у навчанні. Відповідно до «Digital Education Action Plan (2021–2027)», Європейська комісія наголошує, що головна мета сучасної системи освіти — створити умови, за яких кожен учитель зможе «використовувати цифрові інструменти для розробки інноваційних методів навчання, сприяти інклюзивності та розвивати навички XXI століття». Підвищення кваліфікації в цьому напрямі має включати навчання педагогів роботі з онлайн-платформами, віртуальними класами, інтерактивними ресурсами, а також основами цифрової безпеки й етики [72]

Крім того, відповідно до рекомендацій Ради Європи, професійне зростання вчителя має спиратися на рефлексивну практику, тобто постійне самооцінювання власних підходів до навчання та їх удосконалення. У CEFR Companion Volume наголошується, що вчитель «має бути фасилітатором навчання, який створює середовище для співпраці та підтримує індивідуальний прогрес учнів» Це передбачає постійне оновлення знань, участь у семінарах,

тренінгах, міжнародних програмах професійного розвитку, зокрема Erasmus+ чи eTwinning.

Підвищення кваліфікації вчителів англійської мови є стратегічним чинником підвищення якості мовної освіти в Україні. Воно забезпечує відповідність викладання європейським стандартам, сприяє розвитку цифрової, методичної та міжкультурної компетентностей педагогів. Тільки «вчителі, які постійно навчаються, здатні навчати покоління, що живе в епоху цифрової та глобальної комунікації» [66].

У контексті підвищення професійної майстерності вчителя англійської мови особливої уваги заслуговує мотиваційний аспект педагогічної діяльності. Як зазначають С. Kim та Т. Reeves у своїй праці «Motivational design for learning environments: The ARCS model approach» (2017), ефективність навчання безпосередньо залежить від здатності викладача створити освітнє середовище, яке підтримує мотивацію учнів через чотири ключові компоненти моделі ARCS: Attention (увага), Relevance (значущість), Confidence (впевненість) та Satisfaction (задоволення).

Застосування ARCS-моделі в системі професійного розвитку педагогів англійської мови дозволяє зробити навчальний процес більш динамічним і орієнтованим на особистість учня. Це відповідає принципам Нової української школи, де ключовими є мотивація, активна участь і залучення всіх учасників освітнього процесу. Як підкреслюють автори, «мотиваційний дизайн має бути невід’ємним елементом планування навчального процесу, оскільки саме він забезпечує сталі результати у навчанні» [80].

РОЗДІЛ 4. ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК УРОКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІХ КЛАСАХ НУШ

4.1. Передумови створення та обґрунтування користі електронного навчального посібника.

Рівень розвитку країни значною мірою визначається рівнем розвитку освіти, яка повинна швидко і адекватно реагувати на потреби суспільства, шляхом проведення кардинальних реформ притаманного теперішньої освіти консерватизму. Одним з важливих чинників реформування освіти – її інформатизація. Побудова ефективних систем цифрової освіти з урахуванням світового досвіду, особливостей і реалій - одна з актуальних наукових і практичних задач суспільства.

Розвиток сучасних комп'ютерних технологій викликає появу нових підходів до навчального процесу. Однією з програм Кабінету Міністрів України з трансформації освіти є створення концепції «Нова українська школа» та запровадження цієї ефективної концепції за для того, щоб підвищити якість сучасної освіти й реформувати її зміст через запровадження сучасних цифрових освітніх ресурсів, зокрема онлайн-платформ, інтерактивних вправ.

Використання електронних посібників - це розвиток творчого, інтуїтивного мислення, комунікативних здібностей, формування інформаційної компетентності та цифрової грамотності; естетичне виховання за рахунок використання можливостей графіки, мультимедії; формування умінь XXI століття приймати оптимальне рішення. Більшість учнів і вчителів усвідомлюють необхідність застосування новітніх технологій у навчанні та у своїй професійній діяльності. Тому створення електронних посібників є актуальною і нагальною проблемою.

Період пандемії і війни в нашій країні постійно вносять зміни до організації навчального процесу в навчальних закладах нашої країни. Дистанційне навчання, використання технологій, швидкий перехід на онлайн платформи накладає свій відбиток щодо подачі матеріалу та можливості контролю виконаних робіт.

Із введенням дистанційного навчання з'явилася ціла низка обмежень: візуального контакту з викладачем, творчого спілкування лектора з аудиторією, емоційної взаємодії завдяки живому слову, наочного оцінення та виправлення помилок у виконаних завданнях, - з іншого боку, самі учні зловживають відсутністю контролю викладача, не завжди уважно слухають лектора, - і ці всі фактори знижують якість навчання, саме тому потрібно змінювати підхід до лекційного матеріалу: викладати його в дискусійному плані змушуючи аудиторію занурюватися в розмову, аргументувати, формулювати і відстоювати свою думку.

У сучасних умовах цифровізації освіти створення електронного навчального посібника є закономірним етапом розвитку освітнього процесу. Цифрові ресурси забезпечують інтерактивність, гнучкість і можливість індивідуалізації навчання, що відповідає вимогам Нової української школи та компетентнісного підходу. Вони сприяють формуванню ключових навичок XXI століття — критичного мислення, уміння працювати з інформацією, комунікації та самостійного навчання.

Згідно з теорією «потoku» М. Чіксентмігаї (1990), ефективне навчання досягається тоді, коли учень перебуває у стані повного занурення в діяльність, що поєднує виклик і можливість самореалізації. Електронний навчальний посібник створює умови для такого стану завдяки поєднанню мультимедійних матеріалів, елементів гейміфікації та можливості працювати у власному темпі. Ці особливості сприяють виникненню внутрішньої мотивації, підвищенню рівня концентрації та задоволення від навчання.

Електронний формат дає змогу поєднати різні стилі сприйняття інформації — візуальний, аудіальний, кінестетичний — і створює умови для адаптивного навчання, коли зміст і завдання підлаштовуються під потреби конкретного учня. Таким чином, електронний навчальний посібник стає не лише інструментом подачі матеріалу, а й засобом формування глибокої залученості, що є ключовим чинником успішного освітнього процесу за концепцією Чіксентмігаї [70].

Електронний посібник - це електронне видання, призначене для допомоги в педагогічній діяльності чи в оволодінні методикою викладання іноземної мови, це навчальний програмний засіб комплексного призначення, який забезпечує процес цікавої сучасної освіти, надає теоретичний матеріал, забезпечує тренувальну навчальну діяльність і контроль рівня знань; матеріал, який викладений у зручній для вивчення формі, що пройшов редакційно-видавничу обробку, і призначений для розповсюдження в незмінному вигляді.

Цей посібник покликаний по-новому подати навчальний матеріал у вигляді ключових понять, тез, таблиць, опорних схем для створення диференційних карток, інтерактивних завдань й ілюстративного матеріалу. Також наповнення, тобто структура і склад, електронного видання відрізняється від друкованого, адже містить новітні мультимедійні технології – посилання на онлайн-платформи, приклади інтерактивних вправ, супровід текстового матеріалу аудіо- та відеоінформацією, організація різних ступенів складності завдань і критерії оцінки навчальних досягнень школярів; багаторівневість викладу навчального матеріалу.

Навчальний посібник дає можливість по-сучасному опрацьовувати навчальний матеріал швидко знайти та зручно вибирати потрібні відомості, переходячи до створеної бази матеріалу або скориставшись за посиланням матеріалами різних сайтів.

Для створення власного електронного посібника, вибрала платформу Google Site. Це зручний та доступний додаток, який спростить роботу з посібником школярам та викладачам. Для того, щоб почати працювати з данною платформою достатньо лише увійти в свій обліковий запис Google. На сайті є окремі сторінки відповідно до навчальних тем або розділів. Однією з ключових функцій Google Site можливість інтеграції вправ, створених за допомогою зовнішніх сервісів, наприклад, LearningApps.org — вправи типу пазлів, відповідностей, кросвордів або Wordwall.net — ігрові завдання, анаграми, лабіринти.

Унікальність посібника полягає у повній відповідності до вимог Нової української школи щодо викладання іноземної мови в середніх класах.

Інноваційні підходи використані у програмі посібника, сприяють поглибленню знань учнів та розвитку ключових навичок XXI століття. Завдання побудовані на основі компетентнісного підходу у навчанні, що дозволяє розвивати навички комунікації в реальних ситуаціях, навчають школяра використовувати іноземну мову на практиці. Яскраві інтерактивні вправи залучають учнів до уроку своєю візуально привабливою картинкою, мотивуючи їх вивчати іноземну мову, як інструмент пізнання сучасного світу, знайомства з іншою культурою та відкриття власних кордонів. Цифрові технології близькі сучасному поколінню створюють для них безпечні та комфортні умови, що також стає перевагою цікавості вивчення англійської мови. Різноманітність завдань дозволяє вчителю підібрати найбільш ефективніші та результативніші вправи, які він зможе інтегрувати у власний навчальний процес.

У сучасному освітньому просторі цифрові технології набувають вирішального значення для забезпечення якісної, інклюзивної та справедливої освіти, як це закладено в Цілі 4 «Якісна освіта» Цілей сталого розвитку- Sustainable Development Goal 4. Електронний навчальний посібник стає логічним інструментом для реалізації цих вимог у викладанні англійської мови в середній школі за моделлю Нова українська школа (НУШ), оскільки він забезпечує адаптивність, мультимедійність, інтерактивність і можливості для диференціації.

Як зазначено в публікації UNESCO: «Education is both a goal in itself and a means for attaining all of the other SDGs... That is why education represents an essential strategy in the pursuit of the SDGs.» Ця теза чітко підкреслює, що навчальні матеріали мають не лише передавати знання, а формувати компетентності — відповідно, електронний посібник має бути засобом активізації учнів, розвитку цифрової грамотності, творчого та критичного мислення, що відповідає освітній парадигмі НУШ.

Публікація також наголошує на важливості введення нових педагогічних підходів: «Education systems must respond to this pressing need by defining relevant learning objectives and learning contents, introducing pedagogies that empower learners, and urging their institutions to include sustainability principles in their management structures.» У контексті викладання англійської мови це означає, що

розробка електронного навчального посібника має базуватися на таких передумовах: чітке визначення мовленнєво-комунікативних, цифрових, міжкультурних компетентностей, які мають бути сформовані у учнів; застосування мультимедійних та інтерактивних елементів, що сприяють зануренню учнів у навчальну діяльність, підвищенню мотивації та залученості; можливість індивідуалізації навчання — адаптація темпу, рівня завдань, форми роботи під різні навчальні потреби; створення середовища, у якому учні виступають активними суб'єктами власного навчання, а не пасивними споживачами інформації.

Електронний навчальний посібник для уроків англійської мови в НУШ є не просто технічним нововведенням, а невід'ємною складовою освітньої трансформації, яка відповідає глобальному контексту сталого розвитку та спрямована на формування здатності учнів діяти в умовах інформаційного суспільства, брати відповідальність за своє навчання та використовувати іноземну мову як засіб міжкультурної комунікації.

У контексті цифрової трансформації освіти важливим теоретичним підґрунтям для створення ефективного електронного навчального посібника є модель TRACK (Technological Pedagogical Content Knowledge), запропонована Мішрою та Келером. Автори наголошують, що сучасний учитель має володіти «a full understanding of the complex interplay between technology, pedagogy, and content». Це означає, що для ефективного використання електронних ресурсів у навчанні англійської мови необхідно інтегрувати не лише знання змісту предмета, а й відповідні педагогічні стратегії та технологічні інструменти.

Дослідники підкреслюють, що «technology can no longer be viewed as an add-on to teaching, but as an integral component of effective pedagogy». Отже, створення електронного навчального посібника для учнів середніх класів має ґрунтуватися на принципі цілісного поєднання технологічних можливостей (інтерактивність, мультимедійність, доступність онлайн) із методично обґрунтованими прийомами викладання, які відповідають віковим особливостям учнів.

Модель ТРАСК також надає теоретичне пояснення, чому цифрові освітні ресурси можуть бути ефективнішими за традиційні засоби навчання. Як зазначають автори, «teachers need to develop new forms of knowledge that go beyond the traditional understanding of pedagogy and content» (р. 1020). Електронний посібник, створений на основі цього підходу, забезпечує можливість варіативного навчання, індивідуалізації освітньої траєкторії та активної участі учнів у навчальному процесі.

Використання моделі ТРАСК у розробці електронного навчального посібника для середніх класів школи НУШ дозволяє не лише підвищити мотивацію та залученість учнів, а й реалізувати ключові принципи компетентнісного навчання — формування комунікативної, цифрової та соціальної компетентностей через інтеграцію змісту, педагогіки та технологій [88].

4.2. Ресурси, використані у створенні електронного навчального посібника.

Розроблення електронного навчального посібника для викладання англійської мови в середніх класах школи НУШ передбачає комплексне використання різноманітних ресурсів — технологічних, методичних, інформаційних та дидактичних. Ефективність цифрового навчального продукту безпосередньо залежить від якості й узгодженості цих складових, а також від того, наскільки вони відповідають віковим, психологічним і освітнім потребам учнів.

Створення навчального контенту має базуватися на інтеграції технологічних, педагогічних та змістових знань. Тому при розробленні посібника було враховано як технічні ресурси (платформа, програмне забезпечення, мультимедійні засоби), так і педагогічні — методи формування комунікативної компетентності, інтерактивні завдання, ігрові елементи, засоби зворотного зв'язку тощо.

До технічних ресурсів належать програмні засоби для створення інтерактивного контенту, графічного та аудіовізуального оформлення, а також платформи для розміщення матеріалів у мережі. Важливо, щоб інтерфейс

посібника був інтуїтивно зрозумілим, доступним для учнів середнього шкільного віку та сумісним із різними пристроями (комп'ютерами, планшетами, смартфонами).

Методичні ресурси визначають педагогічну основу посібника. Вони охоплюють сучасні підходи до навчання іноземної мови, принципи компетентнісного підходу, діяльнісного навчання та інтеграції міжпредметних зв'язків. Особлива увага приділяється формуванню комунікативної, соціокультурної та мовленнєвої компетентностей учнів через систему інтерактивних завдань і ситуативних вправ.

Особливе місце посідають інформаційні ресурси, які забезпечують змістову наповненість електронного посібника. До них належать автентичні тексти, аудіо- та відеоматеріали, ілюстрації, інтерактивні вправи, онлайн-тести та глосарії, спрямовані на розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності — читання, письма, аудіювання та говоріння. Матеріали відбираються з урахуванням вікових особливостей учнів, рівня володіння мовою та актуальних тем, що відповідають програмі НУШ.

Окреме значення мають організаційні ресурси, які забезпечують можливість ефективного використання посібника у навчальному процесі. До них належать методичні рекомендації для вчителя, система контролю та оцінювання результатів навчання, а також засоби комунікації між учасниками освітнього процесу.

Поєднання зазначених ресурсів створює цілісне цифрове освітнє середовище, яке сприяє не лише засвоєнню мовного матеріалу, а й розвитку в учнів самостійності, відповідальності та навичок роботи з інформацією. Використання цих матеріалів відповідає вимогам створення навчального середовища, орієнтованого на розвиток ключових компетентностей XXI століття — критичного мислення, творчості та цифрової грамотності. Використання різнопланових ресурсів у процесі створення електронного навчального посібника забезпечує його комплексність і відповідність сучасним освітнім вимогам. Такий посібник стає не лише засобом подачі навчального матеріалу, а й інтерактивною платформою для розвитку критичного мислення, творчих

здібностей та комунікативних умінь учнів. Завдяки поєднанню технологічних можливостей із педагогічною доцільністю електронний ресурс сприяє формуванню мотивації до вивчення англійської мови та підвищує ефективність навчального процесу в умовах Нової української школи.

4.2.1. Canva.

Canva є одним із найпопулярніших інструментів для створення графічного та мультимедійного контенту, що активно використовується в освітній сфері. У межах електронного навчального посібника з англійської мови Canva застосовується для візуалізації навчального матеріалу, створення інфографіки, плакатів, презентацій і тестових карток. Візуальна складова у навчанні учнів середньої школи має важливе значення, оскільки дозволяє сприймати інформацію цілісно, у поєднанні текстових і графічних елементів, що сприяє кращому запам'ятовуванню.

Крім цього, платформа дозволяє створювати інтерактивні слайди та постери, що забезпечують учням можливість самостійного дослідження матеріалу. Використання Canva стимулює креативність школярів, розвиває їхні навички дизайну, медіаграмотності та цифрової компетентності, що відповідає вимогам Нової української школи (НУШ). Учителі можуть створювати власні навчальні ресурси, адаптовані до віку та рівня підготовки учнів, без потреби у складному програмному забезпеченні.

Canva є зручним інструментом для колаборації: кілька користувачів можуть одночасно працювати над одним проєктом. Це дає можливість організовувати групові завдання — наприклад, створення мініпостерів або буклетів англійською мовою на тему «My Dream City» чи «Environmental Problems». Таким чином, Canva не лише прикрашає навчальний контент, а й формує у школярів навички співпраці та творчого самовираження [68].

4.2.2. GoogleSites.

Google Sites виступає основною платформою для створення самого електронного навчального посібника. Це безкоштовний сервіс, який дозволяє

створювати вебсайти без знання програмування, що робить його доступним для вчителів будь-якого рівня цифрової підготовки. У рамках посібника Google Sites забезпечує інтеграцію текстових матеріалів, відео, аудіо, інтерактивних вправ і тестів у єдиному онлайн-просторі, доступному з будь-якого пристрою.

Завдяки своїй структурованості Google Sites дозволяє чітко організувати навчальний процес: кожна тема або урок має власну сторінку з теоретичним матеріалом, завданнями, додатковими ресурсами та інтерактивними іграми. Це створює ефект «електронного підручника», який можна легко оновлювати та адаптувати відповідно до потреб класу. Учні можуть користуватися посібником у школі або вдома, що сприяє реалізації змішаного та дистанційного навчання.

Перевагою Google Sites є його інтеграція з іншими інструментами Google Workspace — такими як Google Docs, Forms, Drive, Slides. Це дозволяє вчителю легко створювати онлайн-тести, завантажувати матеріали або організовувати зворотний зв'язок. У контексті НУШ Google Sites сприяє формуванню в учнів інформаційно-цифрової компетентності, самостійності у навчанні та вмінню працювати з онлайн-ресурсами [76].

4.2.3. British Council Teaching English.

British Council Teaching English — це міжнародна платформа, що надає широкий спектр ресурсів для викладачів і учнів англійської мови. У межах створення електронного посібника цей ресурс використовується як джерело автентичних матеріалів, готових уроків, відео та завдань, спрямованих на розвиток комунікативної компетентності. Багато з них відповідають рівням CEFR і можуть бути адаптовані для середніх класів школи НУШ.

Особливу цінність становлять матеріали, орієнтовані на розвиток міжкультурної компетентності — наприклад, тексти про традиції Великобританії чи свята англомовних країн. Використання таких завдань допомагає учням розуміти культурний контекст мови, а отже — мислити глобально. Платформа також пропонує аудіо- та відеоуроки, що підвищують мотивацію учнів і створюють ефект занурення в іншомовне середовище.

Ресурс містить професійні матеріали для підвищення кваліфікації вчителів — статті, вебінари, онлайн-курси. Завдяки цьому British Council Teaching English виконує подвійну функцію: є і джерелом навчального контенту для учнів, і засобом професійного розвитку для педагогів, що повністю узгоджується з концепцією безперервного навчання в освітньому середовищі НУШ [65].

4.2.4. Listen in English.

Listen in English — це платформа, розроблена спеціально для тренування навичок аудіювання через відео- та аудіоматеріали, що супроводжуються завданнями на розуміння змісту. Для середніх класів школи НУШ цей ресурс є надзвичайно корисним, адже дозволяє учням чути «живу» мову носіїв, сприймати різні акценти та інтонації, а також вчитися розуміти зміст у природному мовному контексті.

У посібнику Listen in English використовується для формування навичок сприйняття на слух і розвитку словникового запасу. Вправи побудовані таким чином, щоб спочатку активізувати попередні знання учнів, а потім перевірити розуміння через завдання типу multiple choice, gap-filling або matching. Такий підхід відповідає принципам комунікативної методики та сприяє розвитку автономності в навчанні.

Listen in English підтримує диференціацію навчання: учитель може обирати рівень складності відео відповідно до мовного рівня учнів. Використання цього ресурсу також допомагає розвивати мотивацію до вивчення англійської мови, адже аудіоматеріали охоплюють сучасні, цікаві для підлітків теми — музику, кіно, спорт, технології [86].

4.2.5. Test-english.

Платформа Test-English — це безкоштовний онлайн-ресурс, що пропонує широкий спектр інтерактивних вправ і тестів з граматики, лексики, аудіювання та читання. Для створення електронного навчального посібника цей ресурс став особливо корисним як інструмент для формувального оцінювання знань учнів

середньої школи. Тести, подані у різних форматах (multiple choice, matching, gap-fill, open questions), дають змогу перевіряти рівень засвоєння матеріалу після кожної теми та на етапі узагальнення знань.

Перевагою Test-English є те, що завдання структуровані відповідно до рівнів володіння мовою за шкалою CEFR (від A1 до C1), що дозволяє індивідуалізувати навчальний процес. Учитель може пропонувати учням завдання різної складності відповідно до їхніх можливостей, а автоматична система перевірки відповідей дає змогу оперативно отримати результати. Це робить ресурс зручним як для самостійної роботи, так і для використання під час уроку чи дистанційного навчання.

Крім контролю знань, Test-English сприяє розвитку навичок саморегуляції та самоконтролю, що є одними з ключових компетентностей Нової української школи. Учні бачать свої помилки та отримують пояснення, що допомагає їм виправляти недоліки власного мовлення. Таким чином, Test-English виконує функцію не лише оцінювального, а й навчального інструменту, що стимулює учнів до самовдосконалення [96].

4.2.6. LiveWorksheets.

LiveWorksheets — це інтерактивна онлайн-платформа, що дозволяє перетворювати звичайні друковані робочі аркуші у цифровий формат з автоматичною перевіркою. У межах електронного посібника цей ресурс став ключовим для створення динамічних практичних завдань, які поєднують письмові, аудіо- та візуальні елементи. Завдяки цьому процес виконання вправ стає більш захопливим і гнучким, а навчання — ефективним і адаптивним.

Серед можливостей LiveWorksheets — завдання на заповнення пропусків, з'єднання елементів, вибір правильних відповідей, а також завдання з аудіювання, де учні можуть прослухати запис і вписати почуті слова. Учитель має змогу створювати власні аркуші або використовувати вже готові матеріали з бібліотеки платформи. У контексті НУШ LiveWorksheets сприяє розвитку цифрової грамотності, а також активному навчанню через діяльність і взаємодію.

Окрім цього, платформа дозволяє організувати ефективний зворотний зв'язок: учні надсилають виконані роботи, а система автоматично генерує звіти про результати. Це значно спрощує контроль прогресу та економить час учителя. Завдяки своїй універсальності LiveWorksheets є потужним інструментом для створення адаптивного навчального середовища, що поєднує традиційні й інноваційні підходи до викладання англійської мови [87].

4.2.7. Baamboozle.

Baamboozle — це платформа для створення інтерактивних ігор та вікторин, яка використовується в освітньому процесі для активізації знань і розвитку комунікативних навичок. У межах електронного навчального посібника Baamboozle застосовується для повторення вивченого матеріалу, формування лексичних і граматичних навичок, а також розвитку командної роботи. Учні змагаються у групах, відповідаючи на запитання або виконуючи мовні завдання в ігровій формі.

Завдяки ігровому формату платформа підвищує мотивацію учнів, робить уроки англійської мови цікавими та динамічними. Ігри можна проводити як у класі, так і онлайн, що робить Baamboozle універсальним інструментом для гнучкого навчання. Учитель може створювати власні ігри або використовувати вже наявні, адаптуючи їх під конкретну тему (наприклад, «Past Simple vs. Present Perfect», «Vocabulary on Food» тощо).

Baamboozle також сприяє розвитку співпраці та здорової конкуренції, що відповідає педагогіці партнерства, закладеній у концепції НУШ. Такий підхід допомагає зменшити тривожність учнів під час перевірки знань і формує позитивну мотивацію до навчання. Гейміфікація, реалізована через Baamboozle, не лише урізноманітнює урок, але й сприяє розвитку критичного мислення та креативності [63].

4.2.6. Wordwall.

Wordwall — ще один потужний цифровий ресурс, що дозволяє створювати інтерактивні ігри та вправи для закріплення матеріалу. На платформі

доступні численні шаблони — від класичних вікторин і кросвордів до інтерактивних ігор типу «Find the Match», «Anagram», «Missing Word». У межах електронного посібника Wordwall використовується для повторення лексики, граматики та тренування мовних структур.

Однією з головних переваг Wordwall є можливість миттєвого перетворення однієї справи у кілька форматів, що дозволяє адаптувати матеріал під потреби конкретного уроку. Учитель може створювати інтерактивну гру, а потім експортувати її у формат друкованої версії, що особливо зручно для роботи в класі з обмеженими технічними можливостями. Крім того, учні можуть виконувати завдання індивідуально на власних пристроях або в групах.

Wordwall ефективно сприяє формуванню ключових компетентностей XXI століття — комунікативної, цифрової та соціальної. Інтерактивність і миттєвий зворотний зв'язок створюють атмосферу залучення, а можливість бачити свій результат у реальному часі стимулює учнів до саморозвитку. Таким чином, Wordwall виступає не просто інструментом для гри, а потужним засобом активного навчання в електронному середовищі [100].

4.3. Аналіз результативності авторських моделей уроків.

Використання онлайн-платформ для роботи зі студентами на основі інноваційних інтерактивних, комунікативних та цифрових методів навчання є надзвичайно ефективним інструментом в сучасному освітньому процесі. Інтеграція таких технологій дозволяє не тільки підвищити зацікавленість студентів, але й створити умови для їх активного залучення до навчання через різноманітні цифрові інструменти, що дають змогу працювати в реальному часі, обмінюватися ідеями та результатами своєї діяльності.

Однією з основних переваг є можливість інтеграції платформи Google Sites з різними сторонніми сервісами, такими як Google Forms, Kahoot!, Padlet, LearningApps та Flipgrid, що дозволяє викладачам створювати інтерактивні завдання, вікторини, опитування, а також сприяє розвитку комунікативних навичок студентів через онлайн-дискусії, проєкти та інші форми співпраці.

Завдяки використанню таких інструментів, учні отримують зворотний зв'язок, можуть ефективно взаємодіяти один з одним і з викладачем, що покращує якість навчального процесу, підвищує мотивацію та рівень засвоєння матеріалу. Окрім того, можливість адаптувати завдання під індивідуальні потреби кожного школяра дозволяє досягати кращих результатів в навчанні, стимулюючи розвиток критичного мислення, творчих здібностей та самостійності.

Інтеграція інноваційних методів навчання через онлайн-платформи не тільки сприяє розвитку сучасної освіти, але й відповідає вимогам цифрової трансформації в навчальному середовищі, зокрема в рамках реалізації НУШ (Нова українська школа). Це дозволяє забезпечити доступ до якісної освіти в умовах глобалізації, розвитку цифрових технологій та зростання вимог до інтерактивності навчальних процесів.

Сьогодні в освітньому просторі дедалі більшої популярності набуває використання авторських моделей уроків, розміщених на освітніх інтернет-ресурсах, як ефективного інструменту підтримки викладання англійської мови у класах Нової української школи. Такі платформи, як Edmodo, LearningApps, Wordwall, LiveWorksheets, British Council Teaching English, TES та Prometheus, надають учителям можливість обмінюватися власними розробками, що відповідають компетентнісному та комунікативному підходам до навчання. Аналіз практики їх застосування показує, що авторські цифрові моделі уроків сприяють реалізації принципів індивідуалізації, інтерактивності та рефлексивного навчання, які лежать в основі освітньої парадигми НУШ.

Досвід педагогів, представлений у спільнотах British Council Ukraine, «Нова українська школа» та на платформі На Урок, свідчить, що впровадження інноваційних моделей уроків підвищує рівень мотивації учнів і якість мовленнєвої практики. Авторські розробки, які поєднують проєктну діяльність, гейміфікацію та цифрові інструменти (Quizizz, Kahoot, Mentimeter), забезпечують розвиток навичок XXI століття — критичного мислення, креативності, комунікації та колаборації. За результатами педагогічних спостережень, використання таких уроків сприяє переходу від репродуктивного

до продуктивного типу навчання, коли учні активно застосовують англійську мову у реальних комунікативних ситуаціях [85].

Водночас, порівняльний аналіз ресурсів показує, що найвищу результативність демонструють ті авторські моделі уроків, які інтегрують елементи CLIL-підходу (Content and Language Integrated Learning) та проектного навчання, адаптовані до вікових особливостей учнів середньої школи. Наприклад, уроки, опубліковані на платформах BBC Learning English чи Twinkl, не лише підтримують розвиток мовних навичок, а й розвивають предметну компетентність і міждисциплінарне мислення. Таким чином, ефективність інноваційних моделей уроків англійської мови у класах НУШ безпосередньо залежить від їхньої інтерактивності, гнучкості, автентичності та відповідності сучасним освітнім цілям — формуванню компетентного, творчого й самостійного користувача іноземної мови [73].

Додатково слід відзначити, що авторські розробки уроків, які орієнтуються на принципи змішаного (blended learning) та перевернутого класу (flipped classroom), демонструють високу ефективність у розвитку автономності учнів. Наприклад, ресурси Google Classroom, Canva for Education і Nearpod дозволяють учителям створювати інтерактивні презентації, завдання та відео, які учні можуть опрацьовувати вдома, а під час уроку зосереджуватися на практиці спілкування, співпраці та рефлексії. Такий підхід забезпечує глибше розуміння навчального матеріалу, формує відповідальність за власне навчання й сприяє підвищенню рівня саморегуляції [81].

Аналіз зворотного зв'язку від учителів і учнів на освітніх форумах та у професійних спільнотах (зокрема на платформах Facebook-груп «Англійська мова в НУШ», Teachers' Community Ukraine, EdCamp Ukraine) показує, що використання авторських моделей уроків підвищує рівень залученості школярів у навчальний процес. Учні стають більш мотивованими, активними, зацікавленими у практичному застосуванні знань. З боку педагогів це стимулює до саморозвитку, підвищення цифрової грамотності й творчого підходу до конструювання уроків.

Разом з тим, було виявлено низку проблем, пов'язаних із обмеженням технічних ресурсів, нерівномірним доступом до цифрових пристроїв та відсутністю системного підходу до оцінювання ефективності використання таких моделей. Ці аспекти потребують подальших наукових досліджень і методичних рекомендацій для вчителів. Вирішення цих проблем передбачає підвищення кваліфікації педагогів у сфері цифрових технологій, а також розвиток єдиної бази якісних авторських матеріалів, які відповідали б вимогам Державного стандарту НУШ і забезпечували баланс між навчальними, виховними та розвивальними цілями уроку.

Аналіз результативності авторських моделей уроків на інтернет-ресурсах підтверджує, що їх використання в освітньому процесі не лише сприяє реалізації інноваційних підходів, але й створює умови для формування компетентного, самостійного та критично мислячого учня. Такі уроки відповідають сучасним тенденціям глобальної освіти, орієнтованої на розвиток мовної особистості, готової до міжкультурної комунікації та навчання впродовж життя.

Значну роль у поширенні та вдосконаленні авторських моделей відіграють освітні платформи, що забезпечують доступ до банку методичних матеріалів, розроблених українськими та зарубіжними педагогами. Такі ресурси, як British Council TeachingEnglish, BBC Learning English, Edmodo, ClassDojo, LearningApps, Kahoot!, Quizlet, Liveworksheets, пропонують готові шаблони, тести, вікторини, інтерактивні вправи, які вчителі можуть адаптувати під свої навчальні цілі [24].

Використання авторських моделей уроків, що базуються на цих платформах, сприяє реалізації принципів інтерактивності, автентичності навчального контенту та індивідуалізації освітнього процесу. Учні мають змогу обирати темп роботи, тип завдань і формат взаємодії, що відповідає основним положенням Концепції Нової української школи — орієнтації на дитиноцентризм і розвиток ключових компетентностей.

Порівняльний аналіз показує, що найвищих результатів досягають ті авторські моделі, які інтегрують комунікативний підхід, CLIL (Content and Language Integrated Learning) і формувальне оцінювання. Це дає змогу не лише

розвивати мовленнєві навички, а й формувати критичне мислення, уміння працювати в команді та цифрову грамотність.

ВИСНОВКИ

Розглянувши тему кваліфікаційної роботи, можна стверджувати, що у сучасних умовах трансформації української системи освіти, в межах здійснення концепції «Нова українська школа», провідне місце займають інноваційні підходи до викладання іноземних мов, зокрема англійської. Педагогічна практика засвідчує, що традиційні методи дедалі менше відповідають потребам сучасного покоління учнів, яке зростає в умовах цифровізації, глобалізації та постійного доступу до інформаційних ресурсів. У зв'язку з цим, запровадження нових методів до викладання англійської мови є не просто доцільним, а й повністю необхідним кроком до забезпечення якісної освіти та кваліфікації вчителів, формування компетентностей учнів та підвищення мотивації до вивчення мови.

У процесі написання кваліфікаційної роботи було визначено сутність поняття «інноваційні підходи» у контексті принципів викладання англійської мови у середніх класах школи НУШ, проаналізовано сучасні тенденції в освіті та окреслено особливості впровадження нових підходів у класах НУШ. Теоретичне дослідження та аналіз наукових джерел дозволили виділити основну модель викладання іноземної мови, в якій стоїть акцент на дитині та її всебічному розвитку, перед усім уміння вчитися; оцінювання навчальних досягнень учнів і ефективності роботи закладів загальної середньої освіти на засадах компетентісного підходу, підготовка педагогів і результативна організація їхньої діяльності [51].

У роботі представлені найбільш уживані й продуктивні методи викладання предмету іноземної мови в класах НУШ, такі як: комунікативно-орієнтоване навчання, інтерактивні вправи, міжпредметна інтеграція, ігрові технології, проєктна та дослідницько-пошукова діяльність, творча робота, елементи CLIL (Content and Language Integrated Learning), використання ІКТ, а також персоналізоване та диференційоване навчання.

Висвітлені труднощі, з яким стикаються вчителі під час впровадження цих методів у навчальний процес, та запропоновано шляхи вирішення проблем,

прикладі застосунків, онлайн-платформ та алгоритми їх включення в структуру уроку. Результати показали, що більшість педагогів мають справу з низкою проблем: недостатня матеріально-технічна база, обмежені можливості підвищення кваліфікації, перевантаженість навчальними програмами, відсутність мотивації учнів та орієнтації на їхні потреби з урахуванням сьогодення.

Особливу увагу було приділено аналізу відповідності інноваційних методів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти та очікуваним результатам навчання з англійської мови. У процесі дослідження встановлено, що ці підходи цілком відповідають цілям НУШ, зокрема сприяють формуванню ключових компетентностей: вільне володіння іноземною мовою, уміння вчитися впродовж життя, критичне мислення, комунікабельність, креативність та уміння працювати в команді.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що інноваційні методи до викладання англійської мови є важливим чинником підвищення якості мовної освіти в умовах Нової української школи. Їх впровадження потребує комплексної підтримки з боку держави, адміністрації закладів освіти, а також активної професійної позиції самого вчителя. Суттєвим є забезпечення належної підготовки педагогів через систематичне підвищення кваліфікації, надання доступу до сучасних навчальних ресурсів, а також створення умов для професійної спільноти вчителів, де можливий обмін досвідом та найкращими практиками [79].

У перспективі доцільним є подальше дослідження ефективності окремих інноваційних підходів в умовах української школи, розробка методичних рекомендацій щодо викладання іноземної мови для вчителів та адаптація сучасних освітніх технологій до реальних умов роботи загальноосвітніх закладів. Важливо також звернути увагу на релевантність формувального оцінювання та самооцінювання учнів з метою їх залучення до всіх етапів навчального процесу та створенні сприятливих умов для отримання та покращення знань.

Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ мають значний потенціал для розвитку особистості учня, формування нової

культури навчання та забезпечення якісної європейської освіти в Україні. Їх впровадження потребує системного підходу, педагогічної гнучкості, відкритості до змін та постійного професійного зростання [8].

Одним із практичних результатів кваліфікаційної роботи стало розроблення авторських моделей уроків англійської мови з використанням інноваційних підходів, орієнтованих на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні. Представлені моделі враховують вікові особливості учнів середньої школи, цілі та очікувані результати навчання згідно з вимогами Державного стандарту базової середньої освіти та методичними рекомендаціями МОН.

Уроки структуровано за сучасною схемою (етап мотивації, представлення нового матеріалу, практичне застосування, рефлексія), а також інтегровано елементи міждисциплінарного зв'язку, творчих завдань, формувального оцінювання. Ці моделі будуть корисними для вчителів, які прагнуть урізноманітнити освітній процес, активізувати учнів та зробити навчання англійської мови більш продуктивним і привабливим [10].

Сучасна освітня парадигма вимагає від школи не лише передачі знань, а й формування в учнів ключових компетентностей, розвиток критичного мислення, творчості та здатності до самостійного навчання. У цьому контексті іноземна мова, зокрема англійська, виступає не лише предметом навчання, а й інструментом комунікації та міжкультурного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п#Text> (дата звернення: 14.08.2025).
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 14.08.2025).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 14.08.2025).
4. Методичні рекомендації щодо вивчення англійської мови у 5–11 класах у 2024–2025 навчальному році. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa> (дата звернення: 15.08.2025).
5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. К.: МОН України, 2016. 34 с. URL: mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna-serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 14.08.2025).
7. Офіційний сайт Нової української школи. URL: <https://nus.org.ua> (дата звернення: 14.08.2025).
8. Алексєєнко Т. О. Інноваційна діяльність педагога: навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 256 с.
9. Андрущенко В. П., Луговий В. І., Таланова Ж. В. Нова українська школа: стратегія успіху. К.: Педагогічна думка, 2017. 128 с.
10. Андрущенко В. П. Філософія освіти XXI століття: український контекст. – Київ : Педагогічна думка, 2020. – 312 с.
11. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: реалії та перспективи / Н. М. Бібік // Рідна школа. – 2004. – № 3. – С. 3–7.

- 12.Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи. – Київ : Плеяди, 2015. – 192 с.
- 13.Бібік Н. М. Нова українська школа: poradник для вчителя / Н. М. Бібік // Київ: Літера ЛТД, 2019. – 208 с.
- 14.Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур у початковій школі. – Київ : Ленвіт, 2020. – 248 с.
- 15.Бігич О. Б. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у початковій школі / О. Б. Бігич // Вісн. Київ. нац. лінгвіст. ун-ту. Серія Педагогіка та Психологія. – 2018. – № 29. – С. 162–169.
- 16.Бондар С. І. Психологічні засади формування навчальної мотивації школярів. – Київ : Ніка-Центр, 2018. – 184 с.
- 17.Бондаренко О. В. Інноваційні підходи до вивчення англійської мови у сучасній школі // Педагогічний альманах. – 2021. – № 49. – С. 83–88.
- 18.Бутенко О. С. STEM-освіта в системі Нової української школи. // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2021. – № 31. – С. 42–47.
- 19.Вахненко О. Інтенсифікація процесу навчання англійської мови в старших класах середньої школи шляхом упровадження педагогічної технології «Flipped classroom» / О. Вахненко // Іноземні мови в шк. України. – 2019. – № 6. – С. 2-7.
- 20.Ващенко Л. М. Інтерактивні технології як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів. // Іноземні мови в школах України. – 2019. – № 5. – С. 12–15.
- 21.Власенко І. Г. Мотиваційні аспекти навчання іноземних мов у контексті НУШ. // Педагогічний альманах. – 2022. – № 51. – С. 88–94.
- 22.Гончаренко С. У. Педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Либідь, 2006. 256 с.
- 23.Горошкін І. Формування ключових компетентностей учнів 2 класів на уроках іноземної мови в контексті вимог Нової української школи / І. Горошкін // Іноземні мови в шк. України. – 2019. – № 5. – С. 8–10.
- 24.Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: підручник. – Київ : Видавництво «Освіта», 2017. – 272 с.

- 25.Денисенко С. М. Сучасні тенденції розвитку іншомовної освіти в Європі.
// Іноземні мови. – 2020. – № 3. – С. 7–12.
- 26.Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. – Київ : Академвидав,
2012. – 352 с.
- 27.Жерновникова О. А. Модернізація методики викладання іноземних мов у
контексті формування навичок ХХІ століття. // Освітній простір України.
– 2021. – № 3. – С. 101–107.
- 28.Жовківський А. М. Методичні засади навчання німецької мови в середній
школі = Methodische Grundlagen für den Deutschunterricht in der Mittelschule
/ А. М. Жовківський, В. І. Кушнерик. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2017. – 168
с.
- 29.Іванова Н. В. Формування іншомовної комунікативної компетентності
учнів основної школи засобами інноваційних технологій // Іноземні мови.
– 2019. – № 2. – С. 28–33.
- 30.Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О. І. Огієнко; Авт.
кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л.
Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. - К., 2015. - 314 с.
- 31.Казачінер О. С. Сучасні освітні технології. Іноземні мови. НУШ. Ч. 1 / авт.-
упоряд. О. С. Казачінер. – Харків : Основа, 2019. – 96 с. – (Бібліотека
журналу «Англійська мова та література» ; вип. 7 (199)).
- 32.Казачінер О. С. Сучасні освітні технології. Іноземні мови. НУШ. Ч. 2 / авт.-
упоряд. О. С. Казачінер. – Харків : Основа, 2019. – 79 с. – (Бібліотека
журналу «Англійська мова та література» ; вип. 8 (200)).
- 33.Карпова Л. Б. Навчальні та інноваційні навички ХХІ століття. URL:
<https://naurok.com.ua/stattya-navchalni-ta-innovaciyni-navichki-hhi-stolittya-51594.html> [Карпова Л. Б. Навчальні та інноваційні навички ХХІ століття]
- 34.Касьянова О. В. Інноваційні стратегії у викладанні англійської мови. –
Одеса : Південноукраїнський нац. пед. ун-т, 2018. – 140 с.
- 35.Кірик М. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових
класів закладів загальної середньої освіти: навч. – мето. посіб. / М. Кірик,
Л. Данилова // Львів: Світ, 2019. – 136 с.

- 36.Клименко М. В. Упровадження інтегрованого навчання в умовах реалізації НУШ / М. В. Клименко // Німецька мова в шк. : наук.-метод. журн. – 2019. – № 3. – С. 18–19.
- 37.Коваленко О. Новій українській школі – оновлені цілі та зміст : концептуальні засади побудови змісту і структури навчальної програми з іноземних мов для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти / О. Коваленко, В. Редько // Іноземні мови в шк. України. – 2021. – № 4. – С. 2–5.
- 38.Козяр М. М. Педагогічні інновації у сучасній школі. – Львів : Світ, 2019. – 196 с.
- 39.Коломієць І. В. Мотиваційні технології у викладанні англійської мови в НУШ. // Англійська мова та література. – 2021. – № 6. – С. 20–25.
- 40.Копосов П. Г. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1 – 2 класів: навч. – метод. посіб. / П. Г. Копосов // Харків: Видавництво «Фабула», 2021. – 160 с.
- 41.Крамаренко Т. Г., Чиркун Г. І. Інноваційні технології навчання в школі. К.: Освіта України, 2019. 216 с.
- 42.Кукла О. Реалізація компетентнісного підходу на уроках англійської мови шляхом упровадження предметно-мовного інтегрованого навчання / О. Кукла // Іноземні мови в шк. України. – 2020. – № 4. – С. 32–38.
- 43.Любченко О. С. Профільне навчання з англійської мови : метод. матеріал / уклад. О. С. Любченко. – Харків : Основа, 2005. – 208 с. – (Бібліотека журналу «Англійська мова та література» ; № 11(35)).
- 44.Морська Л. І. Теоретико-методичні аспекти підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності : Дис... д-ра наук: 13.00.02 – 2008
- 45.Назаренко Т. О. Методика реалізації CLIL-підходу в умовах НУШ // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2020. – № 3. – С. 45–51.
- 46.Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підруч. для студентів вищих закладів освіти / уклад.: С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. О. Бражник. – Київ : Ленвіт, 1999. – 320 с.

- 47.Овчиннікова Л. П. 11 уроків ділової англійської мови (Навчання комунікації: дискусія, пошук, проект) : учбовий посіб. / Л. П. Овчиннікова. – Харків : Основа, 2004. – 144с. – (Бібліотека журналу «Англійська мова та література» ; № 10(22)).
- 48.Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова [та ін.]. – Київ : Академія, 2010. – 328 с.
- 49.Пассов Є. І. Комунікативна методика навчання іноземної мови: концепція розвитку. М.: Гнозис, 2000. 275 с.
- 50.Патраманська П. Проєктна робота з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземних мов в умовах розбудови НУШ / П. Патраманська // Іноземні мови. – 2022. – № 3–4. – С. 51–54.
- 51.Погребняк О. М. Англійська мова в умовах НУШ / О. М. Погребняк // Англ. мова в поч. шк. – 2019. – № 5. – С. 26–38.
- 52.Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учню початкової школи: навч. – метод. посібник / О. І. Пометун // Київ: Видавничий дім «Основа», 2020. – 192 с.
- 53.Пометун О. І., Пироженко Л. А. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004. - 192 с.
- 54.Редько В. Оновлення змісту навчання іноземних мов у сучасній шкільній освіті – прерогатива нової української школи / В. Редько // Іноземні мови в шк. України. – 2018.
- 55.Скляренко В. І. Методика викладання англійської мови у загальноосвітніх навчальних закладах. К.: ВЦ «Академія», 2020. 248 с.
- 56.Сокол І. М. Впровадження квест-технології в освітній процес : навчальний посібник. – Запоріжжя : Акцент Інвест-трейд, 2017. – 108 с.
- 57.Фідкевич О. Л., Богданець – Білоскаленко Н. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3 – 4 класах закладів загальної середньої освіти» для педагогічних працівників / О. Л. Федкевич, Богданець – Білоскаленко Н. // Київ: Генеза, 2020. – 96 с.

- 58.Хомишак О. Б. Модернізація освітнього процесу з англійської мови у Новій українській школі : навч. посіб. / Оксана Хомишак, Ольга Патієвич ; Дрогобиц. ДПУ ім. І. Франка, Каф. порівнял. педагогіки та методики викладання іноземних мов. – Київ : Кондор, 2018. – 116 с.
- 59.Хомишак О. Б. Практикум з методики формування іншомовної лінгвістичної компетенції. – Дрогобиц : Ред.-вид. від. Дрогобиц. Держ. пед. ун-ту імені Івана Франка, 2015. – 58 с.
- 60.Цимбалару А. Д. Нова українська школа: освітній простір учня початкової школи: навч. – метод. посіб. / А. Д. Цимбалару // К: Видавничий дім «Освіта», 2020. – 160 с.
- 61.Чайковська Г. В. Формування критичного мислення учнів у процесі навчання іноземних мов. – Київ : Генеза, 2019. – 168 с.
- 62.Anderson, L. W., Krathwohl, D. R. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. – New York : Longman, 2001. – 336 p.
- 63.Baamboozle URL: [Baamboozle | The Most Fun Classroom Games!](https://www.baamboozle.com/) [Baamboozle]
- 64.Beatty, K. Teaching and Researching Computer-Assisted Language Learning. – 3rd ed. – London : Routledge, 2013. – 326 p.
- 65.British Council Teaching English URL: [British Council | The UK's international culture and education organisation](https://www.britishcouncil.org/teaching-english) [British Council Teaching English]
- 66.British Council. Innovations in English Language Teaching for Migrants and Refugees. – London : British Council, 2018. – 78 p.
- 67.Brown, H. D. Principles of Language Learning and Teaching. – 6th ed. – New York : Pearson Education, 2014. – 400 p.
- 68.Canva URL: <https://www.canva.com/?msockid=2cd051a4488365771523443049ab64e0> [Canva]
- 69.Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. – Strasbourg : Council of Europe, 2020. – 225 p.

70. Csikszentmihalyi, M. Flow: The Psychology of Optimal Experience. – New York : Harper & Row, 1990. – 303 p.
71. Dudeney, G., Hockly, N., Pegrum, M. Digital Literacies: Research and Resources in Language Education. – London : Routledge, 2013. – 264 p.
72. European Commission. Digital Education Action Plan (2021–2027): Resetting Education and Training for the Digital Age. – Brussels : European Commission, 2021. – 36 p.
73. Fiege K. Successful practices in supporting students in distributed learning; Meeting the needs of diverse students engaging in e-learning. Calgary, Canada: Bow Valley; 2010.
74. Fullan, M. The New Meaning of Educational Change. – 5th ed. – New York : Teachers College Press, 2016. – 352 p.
75. Gee, J. P. What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy. – 2nd ed. – New York : Palgrave Macmillan, 2007. – 256 p.
76. Google Sites URL: <https://sites.google.com/> [Google Sites]
77. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. 5th ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2015. 446 p.
78. Hattie, J. Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning. – London : Routledge, 2012. – 280 p.
79. Horwitz EK. Becoming a language teacher: A practical guide to second language learning and teaching. 2020.
80. Kim, C., Reeves, T. Motivational design for learning environments: The ARCS model approach. // Educational Technology Research and Development. – 2017. – Vol. 65(2). – P. 387–411.
81. Kolb, D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development(2nd ed.). Pearson Education. 2015
82. Krashen, S. The Power of Reading: Insights from the Research. – Portsmouth : Heinemann, 2004. – 214 p.
83. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press, 2011. 192 p.

- 84.Lightbown, P. M., Spada, N. How Languages are Learned. – 5th ed. – Oxford : Oxford University Press, 2021. – 304 p.
- 85.Littlewood, W. Communicative Language Teaching: An Introduction. – Cambridge : Cambridge University Press, 1981. – 122 p.
- 86.Listen in English URL: [Listen in English – Free ESL Listening Practice](#) [Listen in English]
- 87.LiveWorksheets URL: [Liveworksheets.com - Interactive worksheets maker for all](#) [LiveWorksheets]
- 88.Mishra, P., Koehler, M. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK): Framework for Teacher Knowledge. // Teachers College Record. – 2006. – Vol. 108(6). – P. 1017–1054.
- 89.OECD. Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass. – Paris : OECD Publishing, 2019. – 48 p.
- 90.Pink, D. Drive: The Surprising Truth About What Motivates Us. – New York : Riverhead Books, 2011. – 272 p.
- 91.Puente dura, R. R. SAMR Model and Education Technology Integration. – Cambridge : Harvard University Press, 2014. – 112 p.
- 92.Reinders, H. Digital Games in Language Learning and Teaching. – Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2012. – 272 p.
- 93.Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 288 p.
- 94.Sheninger, E. Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times. – Thousand Oaks : Corwin Press, 2019. – 288 p.
- 95.Siraji AD, Jawali AFT, Darkis JM. Grammar translation method versus direct method and its effectiveness on reading comprehension among first year college students in Sulu State College. TESOL International Journal.
- 96.Test-english URL: [Test your English - Every level and every skill](#) [Test-english]
- 97.Trilling, B., Fadel, C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco : Jossey-Bass, 2009. – 256 p.
- 98.UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. – Paris : UNESCO Publishing, 2017. – 62 p.

99. Warschauer, M., Kern, R. Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 240 p.
100. Wordwall URL: [Wordwall | Create better lessons quicker](#) [Wordwall]

ДОДАТКИ

Додаток А

«Порівняння сучасних парадигм викладання іноземної мови»

Критерії	Традиційна	Комунікативна	Компетентнісна (НУШ)	Цифрова (edtech-парадигма)
Основна ідея	Вивчення мови через граматику та переклад текстів. Основна мета — засвоєння мовної системи.	Мова як засіб спілкування; пріоритет комунікативної компетентності.	Формування ключових і предметних компетентностей XXI ст.	Використання цифрових інструментів для персоналізованого навчання.
Методи та підходи	ГраMATИКО-перекладний метод, переклад, робота з текстами.	Рольові ігри, дискусії, проекти, автентичні матеріали.	Інтерактивні, проєктні, CLIL, STEAM-методики.	Онлайн-платформи, гейміфікація, мобільні застосунки.
Роль учителя	Джерело знань, контролер.	Фасилітатор, модератор спілкування.	Наставник, який створює умови для самонавчання.	Тьютор, модератор цифрового середовища.
Роль учня	Пасивний отримувач інформації.	Активний учасник комунікації, партнер.	Самостійний, критично мислячий дослідник.	Активний користувач технологій.
Переваги	Формує мовну точність, аналітичне мислення.	Розвиває комунікативні вміння та реальне мовлення.	Підвищує мотивацію, формує життєві компетентності.	Підвищує залученість, дозволяє індивідуалізувати навчання.

Додаток Б

«Порівняння сучасних методик викладання іноземної мови у середніх класах школи НУШ»

Методика / Підхід	Основна ідея	Переваги у контексті НУШ	Приклади застосування
Комунікативний підхід (Communicative Approach)	Формування вміння ефективно спілкуватися іноземною мовою у реальних ситуаціях.	Розвиває мовленнєву активність, формує ключову компетентність спілкування іноземною мовою, підвищує мотивацію.	Рольові ігри, інтерв'ю, дискусії, ситуаційні завдання.
Інтерактивне навчання (Interactive Learning)	Активна участь учнів у процесі навчання через взаємодію, співпрацю, обговорення.	Стимулює пізнавальну активність, розвиває критичне мислення, вчить працювати в групі.	Робота в парах, міні-дебати, інтерактивні вправи онлайн.
Проектна методика (Project-Based Learning)	Засвоєння мови через виконання проєктів, пов'язаних із реальними проблемами.	Розвиває автономність, відповідальність, креативність, навички ХХІ століття.	Проект «My Dream School», створення постера, презентації англійською.
CLIL (Content and Language Integrated Learning)	Вивчення предметного змісту через іноземну мову.	Поєднує розвиток предметних і мовних компетентностей, сприяє глибшому розумінню контенту.	Уроки природознавства чи мистецтва англійською мовою.
Task-Based Learning (навчання на основі виконання завдань)	Вивчення мови через виконання комунікативних завдань.	Орієнтує учнів на досягнення конкретного результату, розвиває мовленнєву спонтанність.	Написання листа, бронювання готелю, складання маршруту подорожі.
Ігрові технології (Game-Based Learning)	Використання гри як інструменту навчання.	Підвищує зацікавленість, створює позитивну атмосферу, знижує страх помилок.	Онлайн-квіти, квести, рольові ігри, «Vocabulary Bingo».
Flipped Classroom («перевернутий клас»)	Учні знайомляться з матеріалом удома, а в класі — практикують.	Розвиває самостійність, критичне мислення, дозволяє індивідуалізувати навчання.	Відеоуроки, Google Classroom, практичні сесії в класі.

Blended Learning (змішане навчання)	Поєднання традиційних та онлайн-методів навчання.	Гнучкість, індивідуалізація навчання, доступ до цифрових ресурсів.	Використання платформи LearnEnglish, Kahoot, Padlet.
Мовний портфоліо (Language Portfolio)	Самооцінювання та відстеження прогресу учня.	Підвищує рефлексію, відповідальність за власне навчання.	Ведення щоденника досягнень, самооцінювання.
STEM/STEAM інтеграція	Поєднання мови з наукою, технологіями, мистецтвом.	Формує міждисциплінарні зв'язки, навички XXI століття.	Тематичні проєкти: «Science in English», «English for Robots».

Додаток В

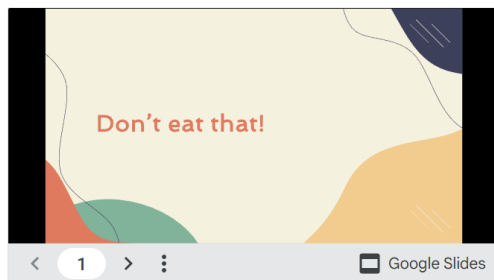
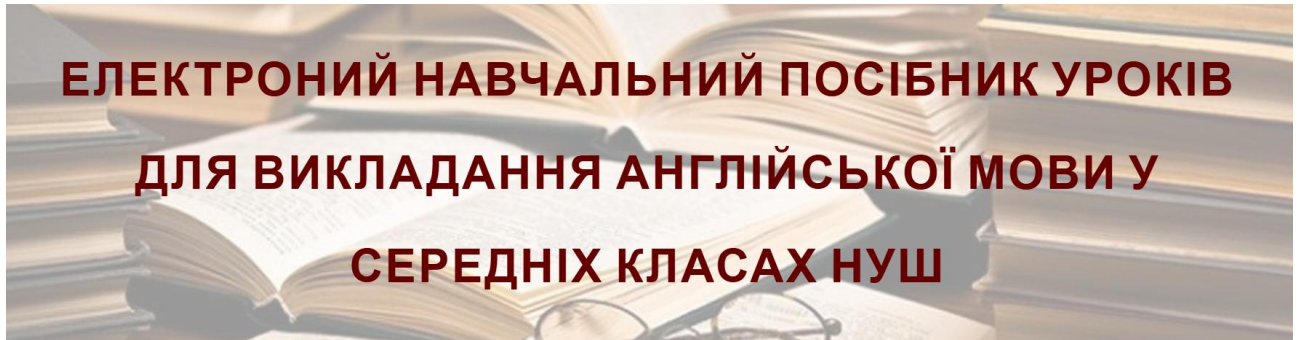
«Порівняння формального і формувального оцінювання»

Критерій	Формальне оцінювання	Формувальне оцінювання
Мета	Визначити рівень знань учнів наприкінці теми або семестру.	Покращити процес навчання, виявити сильні й слабкі сторони учнів упродовж навчання.
Час проведення	Після завершення теми, модуля або навчального періоду.	Упродовж усього навчального процесу, на кожному етапі уроку.
Інструменти оцінювання	Тести, контрольні роботи, заліки, екзамени.	Спостереження, самооцінювання, взаємооцінювання, усні коментарі, чек-листи, рубрики.
Роль учня	Пасивний отримувач оцінки.	Активний учасник процесу оцінювання, співтворець критеріїв оцінки.
Зворотний зв'язок	Обмежений або відсутній; результат повідомляється наприкінці.	Постійний, конструктивний, спрямований на вдосконалення навчання.
Вплив на навчання	Має підсумковий характер, часто не впливає на подальше навчання.	Безпосередньо сприяє розвитку компетентностей та саморефлексії.
Приклади використання	Підсумковий тест з граматики або письма.	Портфоліо, мовні ігри з самооцінкою, «exit tickets», усні рефлексії, mini quizzes.

Додаток Г

Електронний посібник для самостійної роботи студентів: «Інноваційні підходи до викладання англійської мови в класах НУШ: проблеми та перспективи реалізації»

<https://sites.google.com/view/electroniyposibnuk/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0>

Lesson 50-51 "Don't eat that"

